ХУДӨӨГЭЙХИДЭЙ ҺАЙНДЭРЭЙ ХУНДЭЛЭЛДЭ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 230 (11215)
1966 оной
сентябриин 29,
четверг

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

РЕСПУБЛИКЫН ТАРЯАШАДАЙ ШЭН ГАБЬЯА

Буряад оронойимнай колхоз, совхозууд гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэшье, социалис. Эхэ оронойнгоо мандалда бүри ехэ ороохо таряа бэлэглэхээр зоригжоод, туйлай ехэ омог дорюунаар ажаллажа байнад. Гүрэндэ таряа тушаалга аймаг бүхэндэ шахуу үргэлжэлһөөр. Энэ патриотическа хэрэгтэ Мухар-Шэбэрэй таряашад илангаяа ехэ габьяатай. Тэдэнэр таряа хуряалгын урда тээ тон ехэ һайн үүсхэл гаргажа, баян ургасаяа богонихон болзор соо эрхим дээдэ шанартайгаар хуряажа абаха, хуряалга дээрэ хурдан түргэн, поточно онол арга үргэнөөр хэрэглэхэ, түсэбһөө үлүүлэн ороохо таряа гүрэндөө элбэгээр тушааха гэжэ социалис уялга абаһаниинь мэдээжэ. Мухар-Шэбэрэй таряашад хэлэһэн үгэеэ хүрөө, абаһан уялгаяа дүүргээ, энэ талаар эрхим һайн ульгэр жэшээ харуулаа. Тэдэнэр гүрэнэйнгөө түсэб-захилые 137 процент гүйсэдхэжэ, бүхыдөө республикынгаа тушааһан ороохо таряанай дүрбэнэйнь нэгэ хубиие оруулба. Мухар-Шэбэрэй колхоз болон совхозууд 191.000 центнер ороохо таряа тушааха түсэбтэй аад, сентябриин 25-най мэдээгээр 260.970 тонно тушаагаад байна. Тиигээд тэдэнэр хамта дээрээ 300.000 центнер тушаахаар шэнэ уялга абаад, ...рын үдэрнүүдтэ энэ уялгаяашье нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр зоригжонхой. Манай газетын мүнөөдэрэй номерто Мухар-Шэбэрэй механизаторнуудай хүдэлмэриин түрүү дүй дуршэл тухай дэлгэрэнгүйгээр хэлэгдэнэ.

Тэрэшэлэн Зэдын аймагай колхоз болон совхозууд гайхамшагта амжалта туйлажа, гүрэнэйнгөө урда абаһан социалис уялгаяа дүүргэбэ. Аймагай ажахынууд 83.000 центнер ороохо таряа тушааха түсэбтэй байһан аад, 200.000 центнер худалдахаар уялга абаһан байгаа. Тэдэнэр уялгаяа богонихон болзор соо үлүүлэн дүүргээд, гүрэндөө ороохо таряа тушаажа үшөө үргэлжэлүүлһээр.

Мүн Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Баргажанай, Кабанскын, Прибайкальскын аймагуудай колхоз болон совхозууд түсэбһөө үлүүлэн гүрэндөө таряа тушаахаар абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ болонхой. Хүдөө ажахынгаа хүдэлмэрилэгшэдэй иимэ һайн һайхан үйлэ хэрэгүүдээр республикымнай бүхы ажалшад омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Энэ хадаа шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хэгдэһэн ехэтэй дорюун алхам гээшэ.

Социалис хүдөө ажахыгаа эрид түргэн хүгжөөхэ тухай партиин болон правительствын хараалһан бодото хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэжэ захалһанайнь аша үрэ эндэ эли тодоор харагдана. Эдэ хэмжээ ябуулгануудаар таряашадай үнэн зүрхэнһөө урмашанхай байһаниинь тэдэнэй шэн габьяата ажалаар гэршэлэгдэнэ.

Таряа хуряалгын үедэ республикын бүхы аймагуудта, колхоз, совхоз бүхэндэ социалис мүрысөөн илангаяа хүсэтэйгөөр, үргэн далайсатайгаар дэлгэрээ. «Хүдөө ажахыда Бүхэсоюзна социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй гаргаһан тогтоолые хүтэлбэри болгон, партиин райкомуудай, колхоз, совхозуудай партийна болон профсоюзна организацинуудай ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байна, хэжэшье байһаар. Энээнэй ашаар социалис хүдөө ажахыгаа саашадань хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй XXIII съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада олониитэ колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын бүхы мэргэжэлтэдэй эдэбхи үүсхэл һүртэйгөөр бадаранхай. Энэнь манай республикын таряашадай шэн габьяата ажал хүдэлмэри дээрэһээшье үнэншэмөөр элирнэ.

Тэдэнэй шэн габьяата ажалаар, үүсхэл оролдолгоор, энэ жэлдэ хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абтаба. Үбһэ тэжээлшье олон башаар суглуулагдаа. Колхоз, совхозуудпай гүрэнэйнгөө урдахи уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэбэ. Саашадаа бүри ехэ амжалтатайгаар урагшаа дабшаха арга боломжо дүүрэн бии.

Зүгөөр энэ амжалтаараа һанаагаа амаржа огто болохогүйнь элитэ. Колхоз, совхозуудаймнай урда саашадаа бүри ехэ зорилгонууд табигданхай. Ерэхэ жэлэй ургасада батабэхи үндэһэ һуури табиха шухала. Эндэ түбхын түрүүндэ юун тухай хэлэгдэнэб гэхэдэ, колхоз, совхоз бүхэн ерэхэ хабарай тарилгада хүсэд хүрэхөөр үрэһэ хүрэнгэ хааажа сэбэрлэхэ, намарай паар хахалха түсэбөө заабол дүүргэхэ болоно. Энэ хадаа мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго мүн.

Тэрэшэлэн хуряалгын хүдэлмэри үшөө дүүрээдүй. Наратай дулаан үдэрнүүдэй боложо байһанда шамдуугаар хүдэлжэ, али бүхы ургасаяа түргэн хуряажа абаха шухала.

Октябриин 9 хүрэтэр — Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр болотор намарайнгаа али бүхы хүдэлмэриие сүм дүүргэжэ, түрүүшынгээ һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн зорилго урдаа табяад, республикымнай түрүү колхоз, совхозууд хүдэлжэ байна. Эдэ түрүүшүүлэй үүсхэлые хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэхэ хүдөө ажахы бүхэнэй уялга болоно.

Зэдэ, Борьёогой үрэжэлтэ баян талын баатарнуудай нэгэн, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим комбайнер Банзаракца ЦЫДЕНОВ. А. ИСТОМИНОЙ фото.

ҺАЙН ТҮШЭГ ТУЛГУУРИ

СЭЛЭН-ДҮҮМЭ. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэрые эрхим амжалтатайгаар угтахын тула манай совхозой механизаторнууд эршэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байна. Таряа хуряалгын хүдэлмэриие октябриин эхеэр сүм дууһаха гэһэн уялга абанхай, ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлнэ. Комбайнернууд Василий Власов, Алексей Воропаев, аха дүү Бадмацырен, Борис, Владимир Нимаевууд совхоз соогоо түрүү һуурида ябана.

Ороохоной унасашье һанаһанһаа дээрэ. 2000 шахуу гектар таряанһаа 22,5 мянган центнер ороохон абтаһан байгаа. Энэ ушар гүрэндэ таряа тушааха хүдэлмэриие түргөөр эмхидхэхэ хэрэгтэмнай һайн түшэг боложо үгөө. Энэ жэлдэ гүрэнэй амбаарта 4000 центнер ороохо тушааха түсэбтэй һаа, тэрэнээ мүнөө үедэ 7000 шахуу центнер болгообди. Хоёр түсэб дүүргэхэ гэһэн уялга шэнээр абаад, тэрэнээ бүри һаяар дүүргэхын хойноһоо хүдэлмэри эршэдэнэ.

А. ДУГАРЖАПОВ, Сэлэнгын совхозой парткомой секретарь.

ХОНИШОД ХАБАТАИ

Хүйтэн һалхи шууурганай шуухирха саг холо бэшэ болобо. Хорёод лэ хоногһоо дайда дэлхэймнай хубилшаха байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишод үбэлжэлгэдөө эртээнһээ бэлдэжэ байнхай.

...Намагай уужам тала хэдэн модо урдамнай һунана. Эндэ дуршэл шадабари ехэтэй хонишодой отаранууд үбэлжэхэ юм. Эндэ мүн Кирьян Плюснинэй отара байрладаг. Тэндэ үглөөнэй наранһаа үдэшын харанхы болотор һүхэ, хюрөөгэй ханхинаан, харуулай шуухираан замханагүй. Хони, хурьгадай байра заһагдажа, дулаалагдажа байна хэбэртэй. Мүнөө ханань шабагдажа дүүрээд, углуунуудынь дулаалагдана. Нэгэн доро хотын досоо тала сагаадагдажа, дээрэхи хушалтань һэльбэгдэнэ.

Хонишод үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, тэрэнээ үбэлжөөндэ зөөхэ хүдэлмэридэ ехэ анхарна. Зарим хонишодынь зелёнко сабшажа, тэрэнээ газаагаа зөөнэ.

Нүгөөдүүлынь хонидоо һайнаар бэлшээжэ, таргыень хүсөөхэ гэжэ оролдоно. Зундаа үзүүр ногоондо адуулагдаад, мүнөө таряанай үзүүртэ бэлшэгдэһэн хонид тарганууд. Тиимэ хадаа ороондо жэгдэ һайнаар ороһон. Энэ отарын 560 эхэ хонидой 550-иинь хээлитэй болонхой.

— Ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абаха зорилго урдаа табинхайбди,—гэжэ ахалагша хонишон нүхэр Плюснин мэдүүлбэ.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл Мария Гуржаповагай отарада эмхитэйгээр ябана. Эндэ байрынь сонхонуудта шэл һуулгагдана. Хони, хурьгадай байра соохи хобто хобоонууд сэбэрлэгдэжэ, сүм бэлэн болонхой. Нэгэн доро хонишодой гэр дулаалагдана, зелёнко сабшагдажа, газаа оруулагдана.

Артелиин хонишод үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ хүдөөгэй ажалшадай һайндэр хүрэтэр дүүргэхээр эрмэлзэнэ.

В. БАШАРОВ.
Зэдэ.

ХАЛУУН ХАҺА

Үнгэрэгшэ зундаа Утаата, Далахай нютагуудаар үбһэ ногооной ургаса үлэмжэ һайнаар гаража, эндэхи ажалшад ниитынгээ малда лаб хүрэхэ үбһэ тэжээл абаа юм.

Тиигэжэ 19000 центнер үбһэн, 3000 центнер зелёнко һайн шанартайгаар хуряагдажа, үбэлжөөнүүд шадар сомогдоо.

Мүнөө үедэ үбэлжөөнэй бууса, хорёонууд заһагдажа, октябриин тэн болотор дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Ринчин Доржиевай, Цыренжаб Будаевай эрхилдэг гүүртэнүүдэй һаалишадай оролдосото ажалай ашаар колхознай гүрэндөө һү худалдаха 9 һарынгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргээ.

Мал шахан таргалуулха гүүртын үхэршэн Будажаб Санжитов даажа абаһан 147 толгой малайнгаа толгой бүхэниинь сүүдхэ бүридэ дунда зэргээр 1 килограмм 200 граммаар нэмээһэн байна.

Үхэршэн Гарма Дондоков мүн лэ иимэрхүү амжалта туйлаа.

Дурсагдагша гүүртын бүхы малайнь 90 процентнь тобир тарган болгогдоод, 2435 центнер тушаагдаа гэхэ гү, али гүрэндэ мяха худалдалгаар колхозой 9 һарын түсэб 30 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ.

М. ЦЫРЕНОВ,
«Байгал» колхозой парткомой секретарь.
Захаамин.

ЧЕБУНИНТАН МАГТААЛТАЙ

Суглаанда олон хүнүүд суглараһан байгаа. Энэ жэлдэ «Дружба» артелиин гэшүүд хамтынгаа суглаанда юу хэлсээб? Ниитынгээ мал ажал хүгжөөхэ тухай хэмжээ хараалхадаа, сабшалангаа һайжаруулжа, үбһэ ногооной баян ургаса абаха тухайгаа хөөрэлдэһэн байна.

Иимэ суглаан жэлэй эхин багта болоһон юм. Сугларһан зоной дунда үнинэй луговодуud байлсажа, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые оруулаа һэн. Ажахынгаа бүхы сабшалан дээрэһээ га бүриин дунда зэргээр 16 центнер үбһэ абахаар түсэблэгдэхэдэ, «20 центнертэ хүргэхэбди» гэһэн хүнүүд байгаа.

Мүнөө үбһэ хуряалгын дүүрээд байхада артелиин олон луговодууд һайн амжалта туйлаһан байба. Колхозой нэгэдэхи отделениин дүрбэн бэрхэшүүл тухай хэлэлтэй. Эдэнэр Чебунинтан! Ермил, Кондрат, Лазарь, Давыд гэгшэд. Эдэ дүрбэн отделениингээ 500 гектар сабшалан дээрэ звено боложо хүдэлөөд, мүнөө жэлдэ га бүриин дунда зэргээр 29 центнер үбһэ ургуулаа бшуу. Зарим һайнаар уһалагдаһан газарһаань гектарай 44 центнер үбһэн хуряагдаа.

Үбһэ ногооной баян ургаса абахадаа Чебунинтан ямар хүдэлмэри ябуулааб? Урдань отделениин сабшалан багаар уһалагдадаг һэн. Зарим жэлнүүдтэ луговодуудай сабшалангаа ехээр уһалха гэхэдэнь, горхоной уһан таһалдашадаг байгаа. Тиигээд эдэ дүрбэн бэрхэшүүл үнгэрһэн үбэлдөө хэдэн зуугаад кубометр тошон хаяажа, тэрэнэй ашаар даадаг сабшалангаа хоёр-гурба дахин уһалһан байна. Энээнэй хажуугаар нилээд ехэ газар наг шабхаар үтэгжүүлэгдээ, Тиигэжэ энэ жэлдэ Чебунинтан ажалай жэшээ харуулба.

Колхозой бусадшье луговодууд ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, тус ажахы энэ жэлдэ горитой үбһэ соможо абанхай. Түсэблэгдэһэнэй ёһоор 16 мянган центнер үбһэ хуряахын орондо, 20 мянга 744 центнер һүрилэгдэнхэй.

В. БАТУРИНА.
Улаан-Үдын аймаг.

ШАРМАЙНХАЙ

Улаан-Үдын судна бүтээгшэд Агууехэ Октябриин революциин 49 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын тула шармайн оролдоно. Н. Корытовай, Б. Алексеевэй даадаг бригаданууд үдэрэйнгөө даалгабариие ходоо 20 гаран процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. В. Дудников, И. Солдатов, О. Бузин, Н. Попов, А. Носков болон аха дүү Алексей, Андрей Третьяковтон илангаяа һайнаар ажалланад.

Эрхим гагнууршад А. Юрченко, К. Губин, В. Крутовой гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 118—126 процентээр дүүргэнэд.

Сентябрь һарын үйлэдбэриин түсэб дүүргэгдэхэ дүтэлөө.

П. СКРИПКИН.

БҮГЭДӨӨРӨӨ АМЖАЛТАТАЙ

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха мүрысөөндэ оролсожо, «Дружба» колхозой гэшүүд ажалай амжалтануудые асаржал байна. Таряа хуряалга түгэсэхэ дүтэлөө.

Колхозой механизаторнуудай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар ороохо таряанай баян ургаса абтана. 88 мянган центнерэй орондо 105 мянган центнер хуряагдахань. Гансахан шэниисэ 92 мянган центнертэ хүрэхөөр.

Ороохо таряанай дээжэ гүрэнэй амбаарта оруулагдана. Гүрэндөө 22 мянган центнер ороохо тушааха байбал, мүнөө 28 мянган центнер худалдагдаа. Бүхыдөө тэрэнээ 30 мянган центнертэ хүргэгдэхэ.

Ургаса хуряалга дээрэ һайнаар ажаллажа ябаһан хүнүүд олон. Хуурай горхоной бригадынхид шэниисын гектар бүриһөө дунда зэргээр 14,4 центнер хуряаба. Елаанай бригадын комбайнер Николай Андреевич Шиханов «СК-4» комбайнаар 436 гектар хуряажа, 4295 центнер таряа тушааба. 3-дахи бригадын комбайнер Иван Иванович Сизых «СК-3» комбайнаар 347 гектар хуряажа, 3319 центнер таряа сохёо. Энэ комбайнер һүүлэй 5 үдэрэй дүнгөөр булта̄нһаа ехэ таряа хуряажа, дамжуулгын вымпелдэ хүргөө юм.

Механизаторнуудһаа малшадшье гээгдэнэгүй. Эдэ үдэрнүүдтэ колхознай гүрэндэ мяха, һү худалдаха гурбан кварталай түсэб болзорһоо урид бэелүүлээ.

Н. КУРТОШИН.
Бэшүүр.

СОВЕТ ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

МОСКВА, сентябриин 28. (ТАСС-ай корр). Совет журналистнуудай хоёрдохи бүхэсоюзна съезд мүнөөдэр Кремлиин театр соо нээгдээ.

Энэ өөрэ янзын летучкада бүхы союзна республиканууудай газетэнүүдэй, телеграфна агентствануудай, журналнуудай, радиогой ба телевидениин, издательстванууудай түлөөлэгшэд сугларба. Эдэнэр КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр совет журналистнуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхэ байна.

Айлшадай дунда — журналистнуудай уласхоорондын эмхиин түлөөлэгшэд, хилын саанахи олон хэдэн оронуудай этигэмжэтэд бии.

Президиумдэ нүхэд Н. Н. Демичевэй, И. В. Капитоновой, Б. Н. Пономаревой ерэхэдэнь, эндэ сугларагшад халуунаар угтаба.

Делегадуud ба айлшад съездын хүтэлбэрилхы органуудые—президиум, секретариат, редакционно ба мандатна комиссинуудые һунгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиум болгон ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаба.

СССР-эй журналистнуудай хоёрдохи бүхэсоюзна съезддэ КПСС-эй Центральна Комитедэй эльгээһэн бэшэгые ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичевэй уншахадань, зал соо нэрьемэ шанга альга ташалган болоо.

СССР-эй журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ **Д. П. Горюнов** «СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин хүдэлмэри тухай, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр совет журналистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» элидхэл хэбэ.

МҮНӨӨ ҮЕЫН ШУХАЛА ЗОРИЛГО

ВЦСПС-эй X пленумһээ

Москвада сентябриин 27-до эхилһэн ВЦСПС-эй X пленум профсоюзай эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха асуудалнуудта зорюулагдаа. ВЦСПС-эй секретарь В. И. Прохоров элидхэл хэбэ.

Совет профсоюзууд 80 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэд, алба хаагшадые нэгэдхэнэ. КПСС-эй XXIII съездын табиһан зорилго бэелүүлгэдэ ажалшадай энэ ехэ нэгэдэлые элсүүлхын тула эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэри улам һайжаруулха, нарижуулха шухала.

Профсоюзай эхин эмхинүүд (тэдэнэй дотор 548 мянга гаран иимэ эмхи бии) ажахын, соёлой хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Мүнөө эдэнэр түсэблэлгын ба үйлэдбэрилгые экономическа таһаарнь урмашуулгын шэнэ гурим бодото дээрэнь бэелүүлэлсэжэ байнхай. Һүүлэй үедэ профсоюзууд хүдөө ажахыда анхарал ехээр хандуулдаг болоо. Колхозуудта эхин эмхинүүд тогтоогдожо, 3 миллион шахуу механизаторнууд, мэргэжэлтэдые нэгэдхээ.

Промышленностиие хүтэлбэрилхэ хэрэгэй шэнэдхэгдэн эмхидхэгдэһэнһээ хойшо манай профсоюзууд ажахынхидтай хамта предприятинуудай, гол үйлэдбэриин коллективүүдэй, түрүү мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө эмхидхэһэн байна. Тиимэ мүрысөөн промышленностиин һалбаринуудаар, хүдөө ажахыда эмхидхэгдээд, хүдэлмэрилдэг бүхы хүнүүдэй 90 шахуу процентнь хабаадана. 35 миллион үлүүтэй хүнүүд ажалда коммунис ёһоор хандахын түлөө мүрысэжэ байнхай.

Профсоюзууд хүдэлмэришэд, алба хаагшадай ажаллаха арга боломжо һайжаруулха, һуурин газарнуудые болбосон болгохо, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха, гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилга үргэдхэхэ асуудалнуудые эдэбхитэйгээр шиидхэжэ захаланхай гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Гэхэ зуура, ажалшадай эгээн ехэ энэ эмхиин ажал ябуулгада горитой дутуу дунданууд бии байна. Юун дээрэһээ иимэ юумэн тохёолдоноб гэхэдэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һула муугаар ябуулагдана. Энэмнай олохон ушарта элдэб суглаа, зүблөөнүүдээр, олон тоото, тодорхой бэшэ тогтоолнуудые гаргалгаар һолигдодог байна.

Профсоюзай үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ эхин эмхинүүд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Эдэмнай үйлэдбэриин экономико һайтар шэнжэлэн үзэдэг байха, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажалай, ажаһуудалай, хүмүүжүүлэй бүхы талануудта эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ ёһотой болоно гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ.

6 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэд, алба хаагшад хабаададаг үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөнүүдэй хүдэлмэри улам һайжаруулха шухала. Хамтын договорнуудай гүйсэдхэлые хинаха, ерэхэ жэлэй хоёр талын хэлсээнүүдые баталха бэлэдхэл хэхэ асуудалнуудта элидхэлшэ ехэ анхарал хандуулаа. Профсоюзуудай районно, городской, областной ба хизаарнуудай комитедэй хүдэлмэри элидхэл дотор дэлгэрэнгыгээр шэнжэлэгдээ. Эдэ зургаанууд бүхы хүдэлмэреэ эхин эмхинүүд дотор ябуулха ёһотой. Комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ехэнхи сагаа предприятинуудта ябажа үнгэргэхэ, ФЗМК-нуудта туһа хүргэхэ, профсоюзай эдэбхитэдтэ заабари үгэхэ ёһотой.

Ниитын хиналта эмхидхэлгэ—профсоюзуудай шухала хэрэг болоно. Энэ хүдэлмэридэ 8 миллион шахуу хүн хабаадана. Эдэнэр хиналта шалгалта эмхидхэн, дутуу дунданнуудые зайсуулха ябадалда туһа хүргэнэ.

Нүхэр Прохоров эдэбхитэдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри улам һайжаруулха асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулба.

Совет арад Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойе эрхим һайнаар угтахын тула бэлдэжэ байна. Энэ түүхэтэ ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөн орон доторнай үргэнөөр дэлгэржэ эхилээ. Профсоюзууд тус ойн хүндэлэлдэ уран һайханай бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна фестиваль, ойн баярай спартакиада, соёлой эмхи зургаануудые, профсоюзна амаралтын газарнуудые, аяншалгын баазануудые шалгаха олониитын хаарлга эмхидхэжэ байна. Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй эмхинүүд ашаг ехэтэй шэнэ дурадхалнуудые нэбтэрүүлэн бэелүүлһэнэй үндэһөөр 4 миллиард үлүүтэй түхэригэй алмалта арьбалалта хэхэ гэһэн ехэ уялгануудые абаа.

Совет профсоюзууд КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула хаба шадалаа бүрин гаргаха байха гэжэ нүхэр Прохоров түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Элидхэл тушаа машина бүтээдэг хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ **Г. П. Сафонов**, Москва хотын профсоюзай Соведэй түрүүлэгшэ **В. И. Крестьянинов**, Украинын профсоюзуудай республиканска Соведэй түрүүлэгшэ **В. К. Клеменко** болон бусад үгэ хэлээ.

ВЦСПС-эй пленум үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

ҮЕРҺӨӨ ХОХИДОҺОН ЛАОСОЙ АРАД ЗОНДО

Һаяхан Лаосто хүндэ гай гасалан тохёолдоо. Ехэ үер боложо, хүн зондо зүдэрэл ушаруулаа, материальна ехэ хохидол тохёолдуулаа. Хэдэн мянган хүн гэр байрагүй үлэбэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй, Улаан Хахад һарын бүлгэмүүдэй холбооной гүйсэдкомой түрүүлэгшэ профессор Г. А. Митерев Лаосой Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй нэрэ дээрэ телеграмма эльгээбэ. Тиихэдээ лаос арадта ехээр талархажа байһанаа Совет Улаан Хэрээһэнэй гэшүүдэй үмэнэһөө элирхэйлэн мэдүүлээ.

Лаосой хохидоһон хүн зондо эдеэ хоолой зүйлнүүдые, бүд, медикамент ба боохо болохо хэрэгсэлнүүдые эльгээжэ туһалхаар шиидхэһэн тухайдаа Совет Улаан Хэрээһэнэй гүйсэдком Лаосой Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмдэ мэдээсэбэ.

(ТАСС).

Республика дотороо ургаса хуряалгые түргэнөөр, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ үүсхэл гаргаһан Мухар-Шэбэрэй таряашадай ажал хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай энэ номеройимнай гурбадахи хуудаһанда уншагты!

МОЛДАВИИН ССР. Бендерскэ тоһоной экстракционно заводто элеватор болон хатаалгын таһаг бариха хүдэлмэри түгэсхэгдэжэ байнхай. 30 мянган тонно үрэһые шахаха республика доторхи эгээн томо элеватор эндэ бүтээгдэхэнь. Октябрь һарада шэнэ ургасын наран сэсэг эндэ буйлуулагдахын тулада абтажа эхилхэнь. ТАСС-ай фотохронико.

ОБКОМ БА ЭКОНОМИКО

3. СУРАНЗАТА ХҮСЭН

Хэрбээ энэ ушарай һонирхолтойгоор үргэлжэлээгүй һаань, энээн тухай дурдаһанайшье хэрэггүй байжа болоо. Теэд иимэ ушар болоо һэн.

Ногоо тарижа газарай хүрьһэ һайжаруулха гуримые, мүн бүхы ногоо тарилгые буруушаажа байха сагта партиин Кабанскын райком агрономуудые зүбшэлдөөндэ суглуулһан байгаа. Хагда ногоое буруушаажа, үгы болгохо, тиигээд «кукурузын түсэбүүдые» хараалха гэһэн байгдаа. Теэд шиидхэбэри ондоо болоо. Мэргэжэлтэд иимэ тобшолол хээ; «ногоое бага болгохо хэрэгтэй, теэд тэрэниие оройдонь тарингүй байжа болохогүй».

Харин мүнөө Буряадай хүршэ районууд ногооной үрэһэнэй хойноһоо өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые Кабанск эльгээжэ байнхай...

Кабанскын райондо хүнүүдэй дүршэлдэ, эрдэм ухаанда, мүн харюусалгада этигэл ехэтэйгээр хандаһан ушар ехэ хүсэн болоо. Энэ хадаа суранзата хүсэн шэнги мэргэжэл ехэтэй, бэлэдхэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые ажал хэрэгтэ татан хабаадуулаа.

Мэргэжэлтэ—нэн түрүүн ухаалан зохёогшо байха ёһотой гэжэ район дотор тоолодог. Өөрынгөө поли дээрэ шэнэ юумые нэбтэрүүлээгүй һаа, ямар агроном байжа болохоб? Ажахын гансахан жэжэ божо ажал хэрэгтэ хамаг һаналаа табяад ябаа һаа, ямар зоотехник байжа болохоб? Харин тиимэ хүн байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тахяа шубуудай дальбараануудые өөрөө тоолодог, ашаалдаг, тушаахаяа абаашадаг байһан бэлэй. Тиигэжэ «тахяагай ноён» гэһэн нэрэ зүүһэншье байгаа. Теэд энээнэй тула институт дүүргэхэ хэрэгтэй байгаа гү? Мэргэжэлтэ иигэжэ өөрынгөө хүсэ болон эрдэм ухаае иишэ тиишэнь тарааха эрхэтэй гээшэ гү?

КПСС-эй Кабанскын райком эдэ асуудалнуудые нэгэнтэ бэшэ зүбшэһэн юм. Юуб гэхэдэ, район дотор бэлэдхэл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэдэй тусхайта анхаралаа табиха шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон юм. Эдэл асуудалнуудта анхаралаа табиха шухала. Хүн бүхэн шэнжэлэн бэдэрхэ юумэеэ шэлэн абажа, һайнаар хүдэлөөд, зүб, эрдэм ухаагаар үндэһэлэгдэһэн дурадхалнуудаа үгэг лэ.

Тиигээ һаа мэргэжэлтэд, ушар болежо, шухала бэшэ юумээр һамааралаад, өөһэдынгөө үдэр бүриин хэрэгһээ холодошохо аа гү?—гэһэн районой зарим хүтэлбэрилэгшэдтэ түрүүшээр гараһан маргаанги һаналые мүнөө райкомой нэгэдэхи секретарь Василий Иннокентьевич Титов энеэбхилэн шоглоно. Тиимэ ушарал болоогүй. Дэмжэгдэһэн эдэбхи үүсхэл болбол полинууд дээрэ шэнэ ашаг ехэтэй ургамалнууд, хүрьһэ элдүүрилхэ эрхим һайн арга дүрэ, бодомжо ехэтэй севообородууд, малые харууһалха, тэжээхэ шэнэ юумэнүүд, ажалай һайн эмхидхэл ба оньһожоруулга болон бусажа ерээ.

Кабанскын районой эрхэ байдалда горох хуряалгын ямар ехэ хүшэр хүндэ ажалтай байһыень секретарь һанаабшална. Тоог дээрэ горох поли дээрээ гээгдэһэнһээ багаар ородог һэн. Энэ үсэд ургамалтай Г. Е. Юринский туласалдажа ороо һэн. Аша үрэнь юуб? Энээнэй тула мүнөө хүршэнэрынь һурахаяа ерэнэ.

Үшөө нэгэ жэшээ. Будүүн тэжээлые гидролизно аргаар бэлэдхэхэ тухай олон дахин бэшэгдээ, хэлсэгдээ юм. Теэд зоотехник М. А. Орловой «зохихо түлхюур» олоогүйдэнь, ондоо тээхи дүршэл ондоол байгаа һэн. Мүнөө һураад байхадаа, районой ажахынууд 28 установконуудые хэрэглэнэ.

Тиихэдэ агроном Т. Ф. Дубкова тухай юу хэлэлтэйб? Шергинэй совхозой газарта Тамара Федоровна даалгаданхай. Энэ совхоз гахайн мяха абадаг юм. Баян, тиихэдэ гол түлэб тогтууритай ургаса абангүйгөөр, 40 мянган толгой гахай тэжээгээд үзэ даа! Дубковагай үнгэргэһэн шэнжэлгэнүүд ашаг ехэтэй севооборо-дуудые, газарай хүрьһэ элдүүрилхэ һайн арга дүрэнүүдые зохёолгодо туһалаа. Тэрэнэй дүй дүршэлэй ашаүрэ—мүнөө олон мянган центнер нэмэлтэ тэжээл, олон арбаад мянган түхэриг олзо боложо бусаа.

Аймагай мэргэжүүлэгдэһэн ажахынуудта үндэр мэргэжэлтэй кадрнуудай үүргэ онсо ехэ болонхой. Имагтал полинууд болон фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө ашаг олзыень ойлгожо халан абажа, оролдосо ехэтэйгээр нэбтэрүүлэгшэд болоходонь лэ, мэргэжүүлгын бүхы аша туһа харагдаха байна ха юм. Кабанскын совхозые «нугаһанай» болгоһон гансал шэнэдхэл тэрэниие зүндэнь ашаг олзотой болгожо шадахагүй. Мэргэжүүлгын амжалта нэн түрүүн коллективэйнь хүсэл оролдолгоһоо, шэнэ хэрэгэй мастернуудай урган гаралгаһаа дулдыдаха байгаа. Тиихэдэ энэнь, өөрынгөө ээлжээндэ, мэргэжэлтэдэй бэлэдхэлһээ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлһээ, мэргэжэл шадабариһаань ехэнхидээ дулдыдаха.

Энэ ушар тушаа В. И. Титов «баялигые бэдэрхэ тухай» шоггүйгөөр хэлэнэ. Энэ үгын удхань иимэ: кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ.

Жэшээлхэдэ, инкубаторна станциие эрхилэгшэ Нина Андрияновна Анохина үнэхөөрөө тиимэ байноо. Зоотехническэ асуудалнуудые шиидхэхэдээ тэрэнэй үсэд нэтэрүүе, шэнэ юумэндэ дуратайень партиин райком мэдэдэг һэн. Тиимэһээл нугаһанай «индустриие» толгойлхыень тэрээндэ даалгаһан юм. Коммунист Анохина захиргаанай захиралтануудһаа эхилээ бэшэ, харин шубуушадые һургаха хэрэгһээ эхилээ, шэнэ хэрэгтэ тэдэнэй һонирхол татахые оролдоо. Нэгэн хамта эрдэмтэдтэ хандаһан байна. Хүдөө ажахын институдай аспирантнууд олон тоото нугаһадые харууһалха, тэнжээхэ шэнэ гуримуудай технологиие зохёон һайжаруулжа эхилээ һэн. Энээнэйнь аша үрэ тоогоор гэбэл: совхоз нёдондо жэл хахад миллион нугаһа бэлэдхэлшэдтэ эльгээһэн байна. Мүнөө жэл совхоз энэ тоогоо үшөө 150 мянгаар олошоруулхань.

Энэ тоонуудаар Кабанскын районой ашаглагдаһан зохёохы эдэбхи үүсхэлэй хүсэн зарим тэды сэгнэгдэжэ болохонь магадгүй. Иимэ сэгнэлтэ ёһо тэдышье һаа, хэжэ боломоор гэжэ һанагдана. Бидэнэр энэ хэмжүүрые кандрнуудые хүмүүжүүлгэдэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дэмжэлгэдэ хандуулагдаһан партийна хүдэлмэриин ехэ аша үрые онсолон тэмдэглэхын тула хэрэглээбди.

«Этигэн найда, мүн шалга» гэһэн алтан үгэдэ урдань гансахан лэ хоёрдохи үгэдэнь анхарал хандуулагдадаг һэн гэжэ кабанскынхид бидэндэ хөөрөө. Хэмжээгүйгөөр, заримдаа эдэбхи үүсхэлые «зоргоороо болоһон» шэнгеэр харуулан шалгадаг байгаа. Харин «этигэн найда» гэһэн үгэдэ анхаралаа хандуулдаг болоһоной хойно «шалга» гэһэн заабаринье ондоо болоо. Хэрбээ хэн нэгэн, жэшээлхэдэ, ашагтайгаар, ажал хэрэгтэ туһатайгаар захяа заабарие эбдээ һаа — ажахын асуудалые тэрэ зүбөөр шиидхээ гээшэ. Хэрбээ гай гарза ушаруулаа һаа, «захяа заабарие» шалтаг болгохо гээшэ буруу болонхой. Тиимэһээ өөрынгөө хүдэлмэриин арга дүрые бодомжолхо, мүнөө сагай эрилтэнүүдтэй сасуулжа үзэхэ хэрэгтэй.

Захяа заабариин параграф бүхэнөөр бэшэ, харин бодото аша үрөөрнь шалгалта кадрнуудые хубаарилан табилгада горитойхон хубилалта оруулаа гэжэ хэлэхэ шухала. Кабанскын райондо мүнөө үйлэдбэриин участогуудай олонхиие эдэбхи үүсхэл ехэтэй хүнүүд толгойлно. Партийна эхин организацинууд хүтэлбэрилхы тушаалда хүнүүдые шэлэн олохо хэрэгтэ илангаяа нарин нягтаар хандадаг болоо, ажахын хэрэгтэ нүлөөгоо шангадхаа.

Шергинэй совхозой парткомой секретарь С. В. Тумуреев өөрынгөө ажалые иигэжэ тодорхойлно: директорые һажаан дабтахань даншье бараг, харин тиимэ болоогүй һаа зүб гээшэ. Гансахан экономическа тодорхой зорилгонуудые түйлахаһаа гадна, энэ зорилгоёо түйлахадаа хүнүүд ажалдаа, мүрысөөндөө, һуралсалдаа оюун ухаагаа баяжуулхань парткомдо шухала.

Иимэ бодомжые бидэнэр мүн райкомой секретарьһаашье дуулаабди. Бэеэ хүсэһэн партийна хүдэлмэрилэгшэ ажахын ямаршье хэрэгые политическэ тала руунь абаашаха ёһотой гэжэ тэрэ хэлэнэ. Теэд хүн бүхэн тиигэжэ шадахагүй. Совхозуудай парткомуудай нэгэ секретариие нэгэ ушарта барилгын долгин—«хадааһа олохо хэрэгтэй», нүгөө ушарта хуряалгын долгин—«5-дахи комбайнда заһабарилгын машиные эльгээхэ хэрэгтэй»—иишэ тиишэнь шэдэдэг байгаа.

Энэ секретарьта райком юрэ бусын аргаар туһалһан байха. Тэрээндэ тодорхой саг соо... һажаан дабтагша байхаар зүбшөөһэн юм. Тиихэдэ совхозой директорые бэшэ, харин өөрынгөө бүри ехэ дүршэлтэй нүхэр, «Байкальский» совхозой парткомой секретарь И. Г. Поновые һажаан дабтагша байхаар зүбшөөһэн байгаа. Энээниие нь ямаршье семинарай һэлгэжэ шадахагүйн сохом.

В. И. Титов партийна организацинуудай хүдэлмэридэхи үшөө хэдэн шэнэ юумэнүүдые нэрлээ. Алдуу эндүүнүүд тухай хөөрэжэ үгөө. Кабанскынхидта булта юумэн бүгэдөөрэн бүтэшэнэгүй. Зарим ажахынуудта экономическа шэнжэлэлгын бюрогой хүдэлмэриие гуримшуулжа шадагдаагүй байна. Тэрэл Шергинэй совхоздо энэ бюродо хүнэй «хоёрдохи мэргэжэлые» харангүйгөөр, харин тушаалайнь зэргээр хүнүүдые шэлэн оруулһан байна. Зөөлөөр хэлэхэдэ, өөрынгөө сэхэ хүдэлмэреэр һонирходоггүй главна экономист А. В. Инютина энэ бюрое толгойлоо һэн. Бюро юумэ хэдэггүй.

Василий Иннокентьевич алдуугаа нюунагүй, харин тэдээндэ халаглан хандана. Сэхыень хэлэхэдэ, энээниие нь бидэнэр һайшаагаабди. Секретариин энээндэ хабаадан, һанаагаа дүүрээгүй байһан тухай, эхилэгдэһэн бэдэрэлгын түгэсхэгдөөгүй байһан тухай энэ ушар гэршэлжэ үгэнэ. Теэд энэ хадаа оройдоо хүрэгдөө гэжэ хэзээдэшье тоолохогүй гэһэн партийна хүдэлмэриин гол зүйл байжа болоо.

Мүнөө партиин обкомдо, тэрэнэй хүдөө ажахын таһагта дахинаа бусажа ерэхэ сагнай болобо. Энэ таһаг Кабанскын районой ажахынуудые мэргэжүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһалаа. Колхоз, совхозууд үйлэдбэриингөө гол һалбаринуудта хүсэнүүдээ элсүүлэн, гүрэндэ продуктнуудые худалдалгаяа эрид эхэ болгоо. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр жэл бүри 17—18 мянган центнер мяха худалдадаг байгаа. Харин нёдондо жэл энэнь 40 мянган центнер хүрэтэрөө ехэ болоо. Мүнөө жэл үшөө 50 процент шахуу нэмэхээр хүлеэгдэнэ. Эдэ тоонуудые бидэнэр Кабанскда бэшэжэ абаабди. Эдэ тоонууд мүн таһагые эрхилэгшэ И. Н. Зинченкын стол дээрэхи папка соо хадагалаатай байдаг мэдээнүүд соошье бии. Илгаань юуб гэхэдэ, райкомдо бидэнэр хүнүүд, районой партийна организацинууд, партийна хүдэлмэриин онол аргануд тухай хөөрэлдөөнэй һүүлдэ эдэ тоонуудые һуража абаабди, харин хүдөө ажахын таһагта эдэ тоонуудые бидэндэ «танилсахын тула» орохотоймнай зэргэ хэлэжэ үгөө. Жэжэ божо, юушье гээгүй ушар гү? Тиимэ бэшэл ха. Райкомой, мүн партиин областной комитедэй таһагай ажал ябуулгын гол шэглэлэй илгаае харуулһан ушар байжа болохо. Ямаршье ажал хэрэгэй амжалтые хүнүүд, кадрнууд, тэдэнэй политическэ, мэргэжэлэй бэлэдхэл шиидхэдэг гэжэ хараадаа абан, районой комитет хүдэмэреэ эмхидхэнэ. Обкомой таһаг түсэбүүдтэ, аша үрэдэнь, тоо мэдээнүүдтэ «хүсэеэ гаргана». Жэшээ болгон хэлэхэдэ, кабанскынхидта зарим шэнэ ургамалнуудые ашаглахадань Зинченко туһалаа, тиигээд агротехническэ дүй дүршэлыень халан абахын тула бусад районуудһаа мэргэжэлтэдые бүлэг бүлэгөөрнь эльгээдэг байгаа. Энэнь ажахынуудта тодорхой, ашатай туһатай туһаламжа боложо үгөө. Теэд Иван Павлович Кабанскын райондо ондоо дүй дүршэлөөр—хүнүүдые һонирхуулха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дэлгэрүүлхэ талаар партийна организацинуудай шадабаряар—һонирхоогүй, энэ дүй дүршэлые тараалгада туһалаагүй.

Партийна хүдэлмэрилэгшэ һадбариин ямаршье таһагта хүдэлөө һаа, эмхидхэлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые бага багаар суглуулха, согсолхо уялгатай. Гараһан асуудалнуудые тэрээн соонь бэшэ, харин эдэ асуудалнуудаар һанаагаа зободог хүнүүдээр, тэдэниие шиидхэхые түйлахаар бэлэн байдаг хүнүүдээр дамжуулан хараха шадабаритай байха шухала.

Буряадай болон Шэтын областиин олон партийна комитедүүд имагтал иигэжэ хүдэлдэг байна. Гэбэшье захяа заабариин аргаар хүдэлхэ шэнжэ үшөөл орхигдоогүй байһаниинь гэмшэлтэй. Энээн тухай залуу хонишон В. Ц. Жамьяновай гомдолтойгоор хэлэһэниие бидэнэр һананабди. Бидэнэр тэрээнтэй түрүүшынхеэ поезд соо уулзаа һэмди. Тэрэ бусад делегадууд—шэнтынхидтэй КПСС-эй XXIII съездэ Москва ошожо ябаа һэн. «Областьһоо ерэһэн» нэгэ дошхон түлөөлэгшэ хонидые эртээр түрүүлхэ гуримда дары оруулхые баадхаһан тухайнь Жамьянов хөөрөө бэлэй. Тиихэдээ «энэ хадаа амжалтын түшэг тулгуури гэжэ ойлгохо шухала» гэжэ тэрэ түлөөлэгшэ хэлээ һэн. Ямаршье хэрэгтэ амжалта яараһанай аргаар бэшэ, харин нягта бэлэдхэлэй аргаар ерэдэг юм гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Тиихэ сагта энэ хонишон эгээл иимэ бэлэдхэл хэжэ байгаа: тэрээндэ захяа заабари хэрэгтэй бэшэ, харин дулаалагдаһан байра, тэжээл элбэгээр хэрэгтэй байгаа.

Владимир Цимпилович—сельхозинститудай экономическа факультедэй заочник юм. Тэрээндэ ажахын тоосооной ушар удха, хонишодой бригадын ажалай болон ажаһуудалай эмхидхэлэй шэнэ гурим ойлгосотой ба һонирхолтой. Тэрэ хүдэлмэреэ үргэн дэлисэтэйгээр ябуулдаг, холуур бододог, «хада дээрэһээ» холо харадаг хүн. Иимэ хүнтэй «областьһоо ерэһэн нүхэр» зүбшэлдэхэ зэргэтэй, али нэгэн шэнэ юумые бодото хэрэг дээрэнь шалгаад үзэхыень тэрэниие гуйжашье болохо байгаа. Тиигээ һаань, шэнэ юумыень түршэжа үзөөд, нэмээгээд, коммунист Жамьянов зохихо эрхэ байдалда таарамжатай бэлэн дүй дүршэл бусаажа үгэхэ бэлэй. Тиихын оронда «заатагүй тиигэ!» гэһэн эрилтэ табяа.

Жамьяновтай хоёрдохи уулзалгамнай партиин съездын, ЦК-гай майн Пленумэй һүүлээр болоһон юм. Хүтэлбэриин экономическа зэбсэгүүд тухай хонишон ехэ зоригжолтойгоор хөөрөө һэн.

— Ажал хэрэгтээ бүхы һайн юумые хэрэглэхэдэ сэхэ урмашуулха ябадал нэбтэрүүлхэ гэһэн захяа заабаринуудһаа хэдэн дахин найдамтай. Мүнөө ажал хэрэг түргөөр ябаха. Һайн ажал хэрэг бүхэндэ үнэн сэхэ гар оложо һураха ябадаг онсо шухала.

Үнэн сэхэ гар олохо шадабари тухай Жамьяновай хэлэһэн үгэ партийна хүдэлмэриин гол зүйл мүн гэжэ бидэндэ һанагдана.

Б. ЕВЛАДОВ, Е. ПОПОВ,
(манай тусхай корр.).

Улаан-Үдэ—Шэтэ.
(«Советская Россия», сентябриин 27).
(Түгэсхэл. Эхининь сентябриин 24—25-най номернуудта).

Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрика Агууехэ Октябриин һайндэрые ажалай бэлэгүүдээр угтахаяа тэмсэнэ. Фабрикын нооһо шанараарнь илгадаг нүхэр Тарбушкинагай бригада халаан бүриингөө даабари ходол үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) бригадир Ф. И. Тарбушкина, бригадын гэшүүд Л. П. Бежкина, Л. И. Кравцова, В. А. Кривогорницына гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

РЕПОРТАЖ

Түрүүшын АДЭС

⊙ *Автоматическа дизельнэ электростанци.* ⊙ *2520 киловатт хүсэтэй.* ⊙ *Советскэ Союзай хүдөө нютагта түрүүшынхеэ бүтээгдэбэ.* ⊙ *Хаанаб? Баргажанда!*

ЯМАР ҺОНИН саг бэ даа. Эхэ ороной ниислэл хотоһоо аяар зургаа мянгаад модо газарта оршодог холын хойто Баргажан тосхондо иимэ ехэ хүсэтэй, бүхы оньһыень автомат эрхилдэг станци бүтээжэрхихэ гээшэмнай. Энэмнай миин юрын бэшэ, харин Совет ороной хүдөө ажахыда түрүүшынхеэ байгуулагдаһан станци ха юм.

Декабрист Михаил Карлович Кюхельбекер ямар газарта ажаһууһан, наһа бараһан юм гэжэ һонирхоходо—Баргажан тосхондо—гэһэн харюу хүлеэгдэдэг. Мүнөө үедэ энэ тосхон орон доторoo шэнээр суурхаха болобо. Түрүүшын АДЭС хаана бүтээгдээб гэһэн асуудалай гарабал, Баргажан тосхондо гэһэн харюу абтахань лэ.

Энэ тосхоной баруун хойто захада, шэнээр мүндэлжэ байһан гэр, байрануудай дунда, Баргажан уулын хормойдо сагаан шуһуун байшан, огторгой сорьёһон башнитай, хүдэр томо трансформаторнуудаар хүреэлэгдэһэн харагдаба. Шэнэ хёосоор бариһан хүреэнэйнь газаа талада иигэжэ бэшээтэй: **«1964 ондо баригдажа захалаад, 1966 оной августын 20-до ашаглалгада оруулагдаа. АДЭС 2520 киловатт хүсэтэй. СССР-эй хүдөө ажахыда түрүүшынхеэ бүтээгдэбэ».**

Станциин оньһые автомадаар эрхилхэ түхеэрэлгэнь «Сельэлектро» гэжэ научно-шэнжэлэлгын Бүхэсоюзна институдай хүдэлмэрилэгшэ Р. Т. Суриновай проектээр хэгдэһэн. Эндэхи түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, ашаглалгада оруулха хүдэлмэридэ Москвагай, Коломнын мэргэжэлтэд ерэжэ туһалһан.

САГААН ШУЛУУН байшан соо ороходо дизельнэ дүрбэн агрегат тодхоотой. Тэдэнэй тус бүринь 630 киловатт хүсэтэй. Мүнөө үедэ нэгэниинь хүдэлгэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, зунай сагта Хурамхаанай болон бусад гидроэлектростанцинууд хүдэлгэгдэжэ, электрын элшэ хүсэн дутамаггүй байна ха юм.

— Эдэ дизельнэ агрегадууд Москвагай областиин Коломнын заводто бүтээгдэһэн, угаа зохидхонууд,—гэжэ станциин инженер-электрик Николай Николаевич Гладилин тайлбарилба.—Иигээд үбэл болоходо, гидростанцинуудай хүдэлхэеэ болиходо, хоёрдохи агрегаднай ток үгэжэ захалха. Юрэдөө ток хэрэгтэй байбал, бүхы дүрбэн агрегаднай хүдэлгэгдэхөөр бэлэн.

Энэ ехэ түхеэрэлтын бүхы оньһонуудые автомат эрхилдэг байна. Агрегадые хүдэлгэхын тула хүнэй туһаламжа хэрэггүй. Хэрбээ электрын хүсэнэй багадабал, кэнайшье хамааралгагүйгөөр нүгөө агрегадынь өөрөө хүдэлжэ захалшаха. Үгышье һаа: электрын хүсэнэй бага хэрэгтэй һаань, үлүү агрегадынь өөрөө зогсошоно. Дизельнэ агрегадай аягүйтөөд, эмдэрхэеэ һанабал, баһал автомадай хүсөөр тэрэ агрегат зогсоогдошоно.

— Агрегадуудаа һайнаар шалгажа үзэһэнэй һүүлээр тус с[…] ци соо хүнүүд байхаяа орой[…] хо. Тэрэнэй оньһыень […] һуугаад лэ шалгажа байх[…] гатай.

Станциин газаа хоёр тр[…] форматор тодхоотой. Нэгэнии[…] киловатт хүсые 35 киловольт[…] гожо, Хурамхаан эльгээнэ. […] гөөдэнь 5 киловольтые 10 […] гэжэ, дүтын ажахынуудта […] жуулна.

Тиигэжэ Баргажан голой […] электрын элшэ хүсөөр хэдэн […] дэ хүсэдөөр хангагдаба г[…] Энэмнай Октябриин хубис[…] 50 жэлэй ойдо ехэшэг бэлэг[…] ложо үгэнэ. Аймагай ажахы[…] бүхы хүдэлмэридөө электры[…] шэ хүсэ хэрэглэжэ, саашадаа […] номикоёо түргөөр өөдэнь та[…] да айхабтар ехэ туһатай ба[…] дамжаггүй. Илангаяа мал[…] ажалые хүнгэдхэхэ, оньһожор[…] ха саг тулажа ерэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баргаж[…] АДЭС.

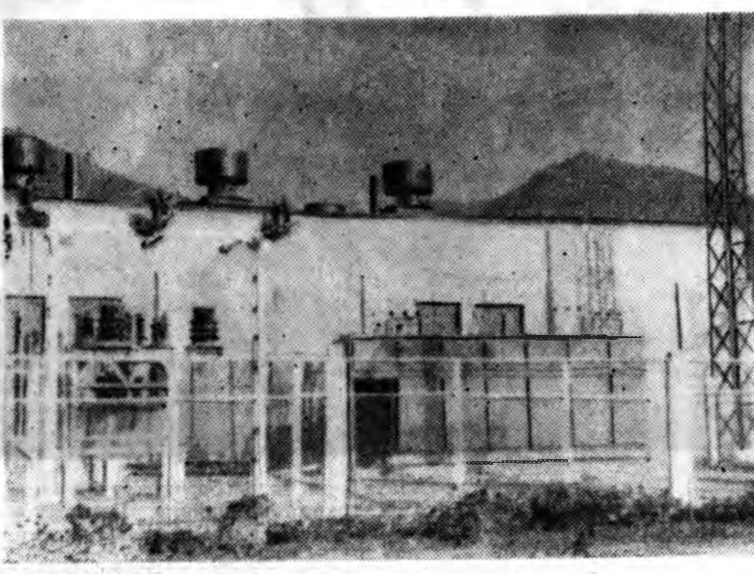

Б. ГЫЛЫКО[…]
манай тусхай корр[…]

„ПОБЕДА" КОЛХОЗДО

Студентнүүд таряа сэбэрлэнэ

Буряадай хүдөө ажахын институдай экономическа факультедэй бүлэг студентнүүд колхозой түбтэ, мүн 2-дохи бригадын Хангир гэжэ газарта оршодог тарянай тоогуудта ажалланад.

Тэдэнэр комбайнуудһаа […] даһан ороһо таряае ОС-4,5 […] лэй машинаар сэбэрлэжэ ко[…] амбаарта оруулхадаа, үдэр[…] даалгабариие үлүүлэн дүү[…] байна.

Холын гүүртэнүүдэй барилганууд

Колхозой түбһөө гадна холын гүүртэ, отарануудта ажаллажа байдаг малшадта байрын шэнэ гэрнүүд баригдажа байдаг. Жэшээлхэдэ, Һубарлагай, Хорёо-Шулуунай гүүртэнүүд томодхогдожо, тэндэ 8 байратай 2 дабхар, мүн 4 байратай 2 гэр баригдаа. Гадна мүн лэ тэндэ 200 малай бааза баригдаад, кормоцех голо[…] байнхай.

Тиихэдэ Хүлэй, Үхэриин […] гэнүүдээр бани, 2 байратай […] нэгэ гэрнүүд, мүн малай ех[…] баригдаа юм.

Р. РАДНА[…]

Яруунa.

Ургаса хуряалга юу харуулнаб?

ГАНСАХАН ГАН ЗЭМЭТЭЙ ГҮ[…]

*** Чисаанын совхозой 4-дэхи отделени жэл бүри гектарай 9—10 центнер тарянай ургаса абана. * Харин тэдэнтэй хаяа хадхажа һуудаг 3-дахи, 1-дэхи отделенинууд га бүриһөө миил 3—4 центнер таряа хуряана. * Яахадаа иимэ байнаб? Энээн тухай совхозой хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд бодожо үзэхэ болоно.**

ТАЛААМНАЙ буруулхадаа, хоёр жэл дээрэ дээрэһээнь ган боложо, таряа талхан, үбһэ ногооншье мүртэй ургаагүй, тухашаруу, тулюурхан байдалда ороод байнабди даа гэжэ Чисаанын совхозой хүтэлбэрилэгшэд, отделенинүүдые эрхилэгшэдэйшье хэлэхые нэгэнтэ бэшэ дууллаһан байгдана.

Нээрээшье нёдондо, энэ жэлдэ хабарынь хожом болотор хагсуу хүйтэн байгаад, зундаа аяар июль гаратар хура бороо ёһоор ороогүй, намар эртэ хюруу унаад, сабшалан, тарялангай ургаса гандаагаа.

Энээнһээ боложо үнгэрэгшэ жэлдэ совхозой нилээд ехэ таряан хосороод, арайхан гэжэл 42,5 мянган центнер таряа суглуулһан. Тэрэнь үрэһэ хүрэнгэдэньшье хүрөөгүй, гүрэнһөө үшөө 11 мянган центнер үрэһэнэй ороһо уриһаар абажа тариха баатай болоо. Мүн байгша ондо баһал бүхыдөө тарипан 11.880 га ургасын аяар 2700 гектарынь хосороод, миил үбһэн болгогдожо сабшагдаа. Тэрэшэлэн үлэгшэ тарялангайньшье ургаса бирагүй. Гектарай дунда зэргээр оройдоол 6 центнер хуряагдаха гэхэ гү, али бүхыдөө 49 мянган центнер ороһон абтахаар хараалагдана. Тэрэнэйнь 31 мянган центнерынь ерэхэ жэлэй тарилгын үрэһэндэ хаагдаха, үшөө 15 мянган центнерынь малай тэжээлдэ таһалагдаха юм Тиихэдээ совхоз баһал гүрэндөө монсогоршье ороһо худалдажа шадахагүй, уриһаар абаһаншье таряагаа бусаажа бирахагүй болоод байна бшуу.

Иигэжэ хэлэхэдээ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, механизаторнууд, таряашад — булта муугаар хүдэлөөд, газараа яндаар хахалжа, элдүүрилжэ, ахир бага ургаса абаа гэжэ хамаг гэм зэмые тэдэндэ тохохоёо һанана бэшэбди.

ХЭНЭЙШЬЕ МЭДЭҺЭЭР, орёо бэрхэтэй уларилтай манай эндэхи нютагуудта зарим жэлдэ ган гасуур тохёолдожо, гансашье Хори, Хэжэнгэ, Чисаанада бэшэ, мүн бусадшье аймагуудта гэйтайхан байдал нэгэнтэ бэшэ ушаруулдаг ха юм.

Тиигэбэшье хэдэн ажаглалта хэмээр хаш.

Һүүлэй хоёр жэлдэ совхозойхид бүхы тарялангай га бүриһөө 5—6 центнер ороһо абаа гэжэ дээрэ дурдагдаа һэн. Теэд энэл ажахын Үлзытэ нютагай дүрбэдэхи отделениинхид (эрхилэгшэнь К. Я. Овчинников) гектарай дунда зэргээр 9—10 центнер таряа алгадгүй ургуулна. Энэмнай хэдэн жэл удаагаар тон ехэ ган гасуур болоһон сагта яашье шамарлахаар бэшэ ургаса гээшэ бээзэ. Совхозой бүхы отделенинүүдэй булта иимэ ургаса хуряагаад байгаа һаань, хэды ехэ таряан абтаха худалдагдаха байгаа гээшэб! Энээниие ойлгожо ядахаар бэшэ.

Эндэхи тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Илья Николаевич Рубцов олон жэлдэ хүдэлжэ, дүршэл шадабари ехэтэй болоһон, оролдосотой бэрхэ эмхидхэлшэ, мэргэжэл ехэтэйшье таряашан гэжэ үнинэй суутай юм. Хэнэй бригада эгээ ехэ паар хахалжа бэлдээб гэхэдэ, Рубцовой бригадал гэлсэхэ, хэнэй бригада намарай паар ехээр хахалнаб гэхэдэ, үнөөхил Рубцовой нэрэ дуулдаха.

ҮНГЭРЭГШЭ хабар сагай уларил хэды хагсуу хүйтэн, орёо бэрхэтэй байбашье, энэ бригадынхид гарилгаяа эгээл таатай сагтань, түргэн болзорто һайн шанартайгаар хээ. Бүхы тарияниинь эрхим сортын үрэһөөр хуу хэрээһэлүүлэн, гектарай 220—230 килограмм хүрэтэр үрэһэн хэгдэжэ таригдаа. Сэбэр паар тон һайнаар хахалжа бэлдэнэ. Байгша ондо хэды гандуу байгаашье һаань, «Ехэ поли» гэжэ 94 га сэбэр паар байһан газарай гектар бүриһөө 16,8 центнер шэниисэ абтаа. Мүн «Раскорчёвка» гэжэ баһал тэды шэнээн газарһаа 15,5 центнер ороһон хуряагдаһан байна. Дундада нёдондо намар хахалһан тарялан дээрэһээ комбайнер Цырен-Дылык Чимитдоржиевай даадаг бүлэгэйхид гектарай 12—13 центнер шэниисэ сохёо. Мүнөө отделениинхид бүхы 1950 га шэниисэ, 500 га обёосоо сүм хуряажа дүүргээд, хамта 20 гаран мянган центнер ороһо тоог дээрээ оруулаад байна. Тэрэнэй 5690 центнер шэлэмэл һайн таряае ерэхэ жэлэй үрэһэндэ хаагаад, үшөө тэды шэнээн үрэһэ совхозойнгоо бусад отделенинүүдтэ үгэхэ юм.

— Бидэ гансахан хура бороодо найдаад байдаггүй, газарай өөрынь шииг нойтые зүбөөр хэрэглэхые оролдодогбди. Хабар газараа хатаажархингүй, хаһа сагтань элдүүрилжэ, борнойлжо, түргэн лэ таридагбди. Мүн шэниисэеэ нэгэл газартаа хэдэн жэл удаагаар тарибал ёһоор ургахагүй. Жэшээнь, энэ жэлдэ шэниисэеэ сэбэр паар дээрэ тариһан байбал, намар тэрэнээ заабол хахалдагбди. Тиимэһээ тэндэһээ ерэхэ жэлдэшье һайн ургаса гараха бшуу. Горох, обёос тариһан газарые намар баһал хахалаад, хойто жэлынь шэниисэ хаяхадамнай һайн ургана. Бидэ жэл бүри 600 га сэбэр паар (бүхы тарялангай 18 процент), баһал тэды тухай намарай эртын паар хахалжа бэлдэнэбди,—гэжэ отделениие эрхилэгшэ К. Я. Овчинников хөөрэнэ.

Тус отделениинхид үшөө ямар арга хэрэглэхэдээ бусадһаа ехэ, тогтууритай һайн ургаса абанаб гэһэн асуудалда совхозой директор А. Б. Раднаев иигэжэ хэлэнэ:

— Эндэмнай механизаторнуудынь олон жэлдэ хүдэлһэн, дүршэл ехэтэй, бэе бэеэ һайн мэдэхэ болоһон эбтэй зон. Ажалыньшье бэшэ тээхидэ орходоо һураггүй эмхитэй байдаг.

ТЭРЭНЬШЬЕ зүйтэй ха. Отделениин механизаторнууд ехэнхидээ 10—15 жэл хүдэлһэн хүнүүд. Жэшээлхэдэ, трактористнар аха дүүнэр Прокопий, Михаил Кривошеевтэн, Сандак Доржиев, комбайнернууд Леонид Житихин, Цырен-Дылык Чимитдоржиев, Алексей Скуратов, Даржа Бадмажапов болон бусад газаршье хахалхадаа, ялкээршье тарихадаа, таря[…] даха, хуряахадаашье бодото[…] ёһоор, нарин нягтаар бүтэ[…] байна. Эдэнэр шэнэ хүнүү[…] шье нэмэжэ ерэхэдэ хоорo[…] абажа ябаад, механиза[…] мэргэжэлдэ һургадаг зан[…] тай.

— 4-дэхи отделенидэ га[…] тарялан эрхилгын культур[…] шэ тээхиһээ зарим тэды дээ[…] Бригадирһаа эхилээд, жи[…] тракторист хүрэтэрөө арготе[…] кын заабари наринаар са[…] һуранхай,—гэжэ совхозой г[…] на агроном Б. Ц. Цыдыпов[…] дүүлнэ.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, үлзы[…] хидэй дүй дүршэл дээрэһээ[…] рахада, ган болобо гээд га[…] хабсараад һуухагүй, бүхы […] гэжэл шадабари, арга бо[…] жоёо элсүүлэн, бодомжотой[…] наар хүдэлжэ, байгаалиин с[…] уларилай хүшэр хүндэ байд[…] урдаһаа эмхитэйгээр туласа[…] жа, шадаал һаа бараг үрэ[…] түйлагдаха байна.

Гэхэтэй хамта эдэнэртэй х[…] хадхажа һуудаг нэгэдэхи, г[…] бадахи отделенинүүд һү[…] хоёр жэлдэ тарялангай га […] риһөө 3—4 центнер абана. […] хадаа иимэ ахир бага ур[…] абана гээшэб? Али газа[…] ондоо, үрэжэл муутай юм, […] Машина техникэ, механиза[…] нуудаар дутамаг гү? Али Ү[…] тын голдо зундаа хура б[…] ехээр ороод, хажуудахи М[…] ловка, Загаһатадань хуурай[…] гаа гү? Үгы даа. Тиимэ бэш[…]

Газартаа бодото эзэн […] хандажа, бүхы хүдэлмэреэ […] домжотой зүбөөр бэелүүлжэ […] далгаһаа ехэхэн дулдыдана, […]

ГУРБАДАХИ отделени е[…] хидээ үрэжэл һайнтай, […] лэнхы газартай юм. Урдань[…] хайловкаархин бараг һайн у[…] сашье абадаг бэрхэ таря[…] гэжэ яһала суурхаһан. Теэд […] нөө тус отделени бүхы 1[…] га тарялангһаа миил ха[…] мянган центнер (га бүри[…] центнер) ороһо хуряагаад, […] һэ хүрэнгэдөө арай шамай […] хэ таряа суглуулаад байна. […] дондо бүришье ахир, гект[…] 3,5 центнер таряа абаһан.

Совхозой нэгэдэхи отдел[…] дэ баһал иимэрхүү байдал […] дэнэ. Эндэхид нёдондо гекта[…] 3,8 центнер ургаса абаһан […] байгша ондо га бүриин 4,7 ц[…] нер таряа хуряагаа.

Эдэ хоёр отделенинүүдэй […] ряалан дээгүүр ябахада, […] барха хамхуул, үрмэдэһ[…] элбэг юумэн үгы. Буртаг үб[…] таряан хоёройнь алинайнь […] люу ехые илгаруулхань бэ[…] тэй байдаг. Энэмнай газараа […] дан муугаар хахалһан, эл[…] рилһэн, хүсэ шадал муутай ү[…] һөөр тариһанайнь үрэ бал[…] харагдана бшуу. Жэшээнь, […] жэлдэ эдэ отделенинүүд 50 […] хуу процентнь тарилгын ша[…] та хүрэхэ үрэһөөр таряа. Г[…] эндэ намарай паар хахалха […] шалгүй.

Намарай паар ёһоор хаха[…] гүй аад гү, али газараа му[…] элдүүрилээд, тарилгын хаһа […] зорые алдаад, үрэһээ мү[…] сэбэрлэнгүй таряад, һүүлд[…] ган зэмэтэй гэжэ бэеэ са[…] руулха саг дүүрээ.

М. НАМЖИЛОВ
манай тусхай корр.

Хориин аймаг.

ҮҮСХЭЛШЭДЭЙ БАЯН БЭЛЭГ

ЭЛДИН БАЯН ДАЙДААР...

ТАРБАГАТАЙҺАА саашалхада суута Түгнын үргэн тала нэмжыдэг. Түгнын тала үргэн даа, хэдэн ажахынуудай газар таряалан, нуга сабшалан, бэлшээри багтаадаг... «Заганский» колхозойшье таряалан энэ газарта захагүй холо хүрэтэр хабтайна. Һаяхан хүлһөө бууһан таряанай баалнууд шугамдал сэхэ жэрылдэн харагдана. Табан томо «талын онгосонууд» дуулим дайдадаа дууран хэбтэһэн һөөм залаата арбай шэниисые абарта томо амаараа амтархан үрэбхинэ. Арбаадшье минута үнгэрөөдүйдэ томо бухал һолоомо ара бэеһээнь адхаршана. Жэгдэ зохидоор жэрылдэнэ бухалнууд.

Бүлэгэй түрүү ябааша суута комбайнер Алексей Миронов гээшэ. Эгээ һүүлдэнь — табадахи ябаашань—урдын мэдээжэ, дүй дүршэлтэй комбайнер Петр Иннокентьевич Щербаков.

— Хоёр бэрхэ комбайнерай нэгэнинь толгойдо, нүгөөдынь һүүлдэ ябахада нэгэл удхатай юм даа,—гээд тракторна бригадын бригадир Степан Романович Миронов хөөрэнэ.

Зүб даа, эндэ ойлгожо ядаха юу байхаб. Нэгэн бултанай түлөө, булта нэгэнэйнгээ түлөө оролдодог гэжэ мэдээ һэмди. Эдэнэр үдэрэй 150 центнер шэниисэ сохихын орондо, 500—600 центнер суглуулан сохино. Комбайнһаа гараһан алтан шаргал элитнэ шэниисые дүүрэн хоорбо соо тээһэн автомашина забда сүлөөгүй поли, колхозой склад хоорондо гүйлгэлдэнэд. Жолоошод Г. П. Ревенский, Я. Е. Иванов, И. О. Леонов гэгшэдэй нэрэ солые магтамаар. Үдэрэйнгөө даабарие тэдэнэр 150—200 процент бэелүүлнэ.

— Уржадархан энэ полидо үдээн үндэр шэниисэ долгилон байгаа бэлэй. Манай түрүү комбайнернууд Георгий Иванович Миронов, Карп Филиппович Иванов гэгшэд һүүлшын шэниисэ хүлһөөнь буулгаа. Мүнөөдэртэнь суглуулжа, дууһыень сохижо дүүргэхэ байха. Эндэхи полиһоо ургасашье угаа һайн гараа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 30 центнер шэниисэ хуряагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ Увал гэжэ газарые эрдэмтэ Мальцевай методээр угаа гүнзэгыгөөр хахалжа тарилга хээ бэлэйбди, сэдьхэл зүрхэ баясамаар ургаса гараа,—гээд бригадир омогорхоно.

Теэд омогорхоншьегүй яахаб. Зуу гаран гектар газарһаа дунда зэргээр гектарай 30 центнер элитнэ шэниисэ ургуулха гээшэ айхабтар ехэ амжалта бшуу.

Жэгдэ зохидоор жэрылдэнэ бухалнууд... Тоо томшогүй олон тэдэ бухалнууд полиин дунда удааншье «табхайлданагүй». Тэрэ дарыдань шахуу гэнжэтэй тракторта шагтагалагдаһан тростой волокушаар бухалнуудые баалдал адли хумируулан эбхэнэ. КНУ-11 түхэлэй машина баһал һолоомо шэрэнэ. Асарһан олон тоото бухалнуудые СШР-05 түхэлэй сомоо һүрилдэг машина томо һабартаарал адхан, дээшэнь шэдэнэ. Тамхилха зуура үндэр һүри бодошобо.

— Манай агрегат үсэгэлдэр 30 тонно һолоомо һүрилхэ нормын орондо 40 тонно һүрилөөбди. Нормоёо дүүргээд байбал, үдэрэй 4 түхэриг 50 мүнгэ абадаг зомди. Үдэр бүри нормоёо үлүүлэн дүүргэнэбди,—гээд КНУ-11 тахалэй һолоомо зөөдэг машинын тракторист Андрей Миронов хөөрэнэ.

Тростой волокушаар һолоомо шэрэдэг тракторист Иннокентий Бурков, тэрэнэй прицепщигүүд баяртайнууд. Ажал хүдэлмэринь урагшатай ха. Хахад үдэр болотор эдэнэр полиингоо һолоомые сүм суглуулжа, 50 тонно һолоомо һүрилхэ даабаряа хараһаар байтар дүүргэжэрхибэ. Полишье сэбэрлэгдэбэ.

Эмхитэй ажалай аша үрэ эли ха юм. Үдын хойно тус полидо трактор агтын дуугаа буляалдан ябахые харанабди. Харахан харгы шэрэһээр лэ саашална. Намарай эртын паар ерэхэ жэлэй баян ургасын нүхэсэл гэжэ һайса мэдэһэн эндэхид сэбэрлэгдэһэн полиёо тэрэ дарыдань хахална, Энэ бригада 400 гектар намарай паар элдүүрилхэ түсэбтэй аад, 500 гектар хахалаад байна. Үшөө 100 гектар хахалагдахаар хараалагдана. Трактористнар Георгий Бурков, Иннокентий Бурков, Василий Овчинников, Николай Поломошинов гэгшэд үдэрэй 7 гектар хахалхын орондо 10 гектар хүргэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эндэ нормоёо дүүргэдэггүй хүн үгы.

Хүршэ «Коммунизм» колхозойнгоо үүсхэлые дэмжэн, хуряалгаяа поточно аргаар амжалтатайгаар үнгэргэжэ байна. Гүрэндөө худалдаха түсэб даабаряа тус колхоз үни хада дүүргээд, түсэбһөө гадуур алтан шаргал шэниисэ тушаажа үргэлжэлһөөр.

Хуряалгын бүхы хүдэлмэрие сентябриин 28 болотор сүм дүүргэхээр хараална. Хүдөөгэй ажалшадай бүхэсоюзна һайндэрые ажалай амжалтаар угтахаар колхозой гэшүүд омог дорюунууд.

ХОНХОЛОДО

Мухар-Шэбэрһээ зүүлжээ гушаад модоной газарта Хонхолын тала дайда. Жэлһээ жэлдэ зүрхэ сэдьхэл баясуулма баян ургаса хуряажа абадагынь һайшаамаар. Хонхолын механизаторнуудай эрмэтэ ажал республика соогоо суутай юм. Мүнөө жэлэйнь ургаса таряашад, механизаторнарай нэрэ солые бүри дээшэнь үргэнэ. Омогорхомоор aаб даа. Колхозой бүхы таряалангай газарһаа дунда зэргээр гектарай 19,2 центнер орооһо таряан хуряагдажа байна. Тиихэдэ Евдоким Аверьянович Митрофановай хүтэлбэрилдэг тоосоондо ороһон тракторна бригада 1258 га газарһаа дунда зэргээр гектарай 22 центнер таряа хуряажа байна. Үзэгдөөгүй баян ургаса гээшэ бээзэ. Хара хүлһөө гаргажа, оролдожо ажалаhанай аша үрэ ха юм. Адхашье орооһо гээхэгүйн түлөө хүн бүхэн оролдоно.

Энэ бригада Мунхан гэжэ газарта таряа хуряажа байба. 1258 га хуряагдаха ургамалайнгаа һүүлшын гектарые манай хараһаар байтар дууһана һэн.

Тоосоондо ороһон тракторна бригадын бригадир Евдоким Аверьянович Митрофановые ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гуйбабди.

Е. А. Митрофанов: Манай тракторна бригада ажахын тоосоондо ороһоор энэ жэлэй юм. Жэл соо хэгдэхэ түсэб даабаримнай бүри үбэл байхада үгтөө һэн. Таряалангайнгаа газарай гектар бүриһөө 12 центнер ургаса абахабди гэжэ хараалһан байгаабди. Иимэ ургасын гараад байхада бүхы гаргашаяа тоолоод, 40360 түхэригэй сэбэр олзо абтахаар хараалагдана.

Харин мүнөө бригадымнай бүхы таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 22 центнер ургаса абтажа байхада, олзо доходнайшье ехээр дээшэлхэнь бэшэ аал. Бүхы гаргашаяа тоолоод, урид хараалагдаһан түсэбһөө хоёр дахин ехэ сэбэр олзо абтаха бээзэ гээд һанагдана. Ургасын һайн гараад байхада хүдэлхэдэшье урматай даа.

Хуряалгашье гол түлэб дүүрэнтэй. Ургаса яһала һайн гараа гээшэ. Түрүүшынгээ жэл поточно арга хэрэглэн тарилгаяа хуряажа байнабди. Манай хүршэ «Коммунизм» колхозойхидой үүсхэл ха юм. Юрэдөө үнэн зүрхэнһөө тэдэниие амаршалха дуран хүрэдэг. Юуб гэхэдэ, энэ аргаар бидэнэр тарилгаяа богони болзор соо һайн шанартайгаар хуряажа абаба гээшэбди. Анхан таряанай хүл дээрээ

Буряад орон соомнай талха таряа ехээр ургуулдаг эгээл баян дэлгэр газар дайдатай Мухар-Шэбэрэй аймаг юм гээд арад зон тон зүб хэлсэдэг. Эндэхи таряашад жэл бүри газарайнгаа хүрьһые үтэгжүүлэн һайжаруулжа байдаг. Тиимэһээ баян ургаса абажа байдагынь гайхалгүй.

Аймагай ажахынууд 191 мянган центнер таряа гүрэндөө тушааха түсэбөө бүри сентябриин 18-да амжалтатайгаар бэелүүлээ һэн. 250 мянган центнер таряа тушааха гэһэн социалис уялганьшье дүүргэгдээ. Үсэгэлдэрэй байдалаар аймаг 286 мянган центнер таряа гүрэндөө тушаагаад байна. Хамта 300 мянган центнер таряа Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулха гэһэн социалис уялгаяа дүүргэхэ болоо.

Манай «Хоолос» гэжэ нүүдэл редакци аймагай олохон ажахынуудаар ябажа, таряа хуряалгын хүдэлмэритэй танилсаа.

— Тарилгаяа поточно арга хэрэглэн, богони болзор соо һайн шанартайгаар хуряае,— гээд «Коммунизм» колхозойхид уряалаа һэн. Энэ уряаень республикын бүхы ажахынууд үндэрөөр дэмжэн, тарилгаяа поточно аргаар хуряажа захалаа бшуу. Мүрысөө үүсхэгшэдэйдэшье хүрэгдөө. Хэлэһэндээ хүрэжэ, һарбайһанаа абахын тула тус колхозойхид аһан шадалаараа ажаллажа ороо һэн. Оролдоһоноо харюулаа. Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Эхэ орондоо 19 мянган центнер таряа худалдахын орондо 30 мянган центнер тушаагаа. Доодо зураг харагты. Мухар-Шэбэрэй ажахынууд иимэ гуримаар таряагаа хуряадаг. (Дээрэһээ доошо). 1. Хадалга. 2. Хуряалга. 3. Һолоомо суглуулга. 4. Намарай эртын паар хахалалга харуулагдана.

байхадань 4—5 комбайн нэгэ дары хойно хойноһоонь һубарюулан оруулагша һэмди. Хоёр үдэр үнгэрһэн хойно, гурбадахи үдэртэнь баалаа суглуулжа сохихыень бүлэг комбайнууд табигдадаг. Тиигээд гараһан һолоомыень тростой волокуша шэрэһэн гусенична трактораар, мүн КНУ-11 түхэлэй машина шэрэһэн мөөртэй трактораар суглуулжа сомодогбди. Сэбэрлэгдэһэн газараа тэрэ дарыдань хахалнабди. 500 га эртын паар хахалхын орондо 600 га хахалаад байна. Түсэбөөр хараалагдаһан болзортоо ходо үрдеэд лэ байгдаа. Механизаторнуудшье мууларгүй ажаллана. Комбайнернууд Е. Ф. Киреев, Ф. Ф. Соколов, М. И. Рычков, А. П. Бурдуковский гэгшэднай тус бүридөө 16 га хадахын орондо 25—30 га хүргэдэг. Трактористнар А. А. Трифонов, А. К. Коноваленко, И. Е. Пономарев гэгшэд намарай паар эрхим шанартайгаар хахална. Үдэрэйнгөө даабарие 120—150 процент бэелүүлнэ. Гэшүүдэйнгээ хэн янгүй һайнаар ажаллажа байхада урматай байна. Поточно аргые саашадань хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэхые уряалха байнаб. Энэ аргын урагшатай һайн байһыень өөһэдынгөө ажал дээрэһээ гэршэлнэбди. Урдань ургасаяа хуряажа дүүргээшье һаа, һолоомоёо суглуулантүй бүхэли үбэлөөрнь поли дээрэнь хэбтүүлхэ саг али олон ушарагша хамнай, эгээл тиимэһээ намарайшье паар хахалагдагшагүй һэн. Мүнөө юуб даа, бүхы хуряалгын хүдэлмэрие таһалдалгүй нэгэ дары хэжэрхихэдэ амар.

— Хуряалга энэ жэл тон эмхитэйгээр ябуулагдажа байна. Хуряалгын үедэ машина, техникэ эбдэрээ баряа гээд, ажалаа һаатуулха ушар тохёолдоогүй. Ажалай шанар яһала һайн. Даабаряа дүүргэдэггүй механизаторшье манай «Искра» колхозой алишье бригадада олохогүйт. Хара хүлһөө гаргажа, оролдон ургуулһан ургасаяа гээлтэгүйгөөр хуряахые оролдоо бшуу. Колхозой правлени, партком шалгарагшадые урмашуулха дүшөөд шан тогтоогоо. 250 түхэригэй холодильник худалдажа абахаяа парткомой секретарь нүхэр Иванов Петровск завод мүнөөдэр ошоо. Хэндэнь тудагша ааб, алиниинь али гэшэгүй, бултал һайнаар ажалладаг аал,— гээд колхозой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Николай Иванович Медведев энеэбхилнэ.

Нээрээшье колхоз хуряалгаяа амжалтатайгаар түгэсхэжэ байна. 4978 гектарта таряа хуряагдажа сохигдоод, 2448 гектар газарай һолоомо суглуулжа сомонхой. 2345 га намарай эртын паар хахаланхай.

Хонхолынхид гүрэндөө худалдаха түсэб даабаряа үни хада дүүргээд, хоёр хахад даабари дүүргэхын түлөө үсэд нэтэрүүгээр оролдожо байна. Эхэ ороной амбаарта 40 мянган центнер таряа оруулха юм.

Сентябриин 28 болотор тус колхозойхид бүхы хуряалгаяа сүм дүүргэхэнь. Гадна хүдөө ажахын бүхы продукци тушаалгаар 9 һарынгаа түсэбые «Искра» колхоз амжалтатайгаар бэелүүлбэ.

Тиигэжэ өөһэдынгөө һайндэрые амжалтатайгаар угтахань.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭХИ ТАБИГШАДАЙДА

Үүсхэл гаргаха, уялга абаха гээшэ һайн лэ хэрэг. Теэд тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ, амжалтатайгаар дүүргэхэ гээшэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье хэрэг. Һайн һайхан юумэн хододоо дэмжэгдэдэг.

«Коммунизм» колхозойхид энэ жэл тарилгаяа поточно аргаар, богони болзор соо хуряажа абахые уряалаа һэн. Энэ аргые гансашье Мухар-Шэбэрэй ажахынууд бэшэ, мүн бүхы республикын колхоз, совхозууд хэрэглэн, ажалай эрхим амжалта туйлажа байна.

Мүнөө бидэнэр мүрысөө үүсхэгшэдэйдэ ерээд байнабди. Эндэхи механизаторнууд хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, һарбайһанаа абахын түлөө үсэд нэтэрүүгээр ажаллаа. Ажалынь хаража баясамаар. Эхэ орондоо 19 мянган центнер таряа тушаахын орондо 27 мянга тушаагаа. Түсэбһөө гадуур таряа тушаалган үргэлжэлһөөр.

Хүдэлмэриин хорин хоног соо бүхы таряагаа хүлһөөнь буулгажа, ехэнхи хубиинь хуряаһан. Мүнөө 3600 га газарай баал суглуулагдажа сохигдоо.

— Бүхы хүдэлмэримнай гол түлэб графигайнгаа ёһоор хэгдээ. Сэхыень хэлэхэдэ, «хюмһанайшье харын зэргэ графигһаа бү хазагайра» гэхын аргагүй байна. Байгаалиин уларилһаа боложо заримдаа һанаһанаар бүтэнэгүй. Тиибэ ябашье хэлэһэн үгэдөө хүрэхые оролдогдоо гээшэ. Үдэр бүри шахуу 4500 центнер таряан сохигдоно. Полиһоо ороһон таряае тэрэ дарыдань удаан байлгангүй сэбэрлэнэбди. 55 мянган центнер алтан шаргал таряан сэбэрлэгдээ. Гадна бидэ ерэхэ жэлэй баян ургасын түлөө мүнөөнһөө бодомжолнобди. 1800 гектар намарай эртын паар хахалаабди. Тиихэдэ 12 мянган центнер үрэһэнэй шэниисэ хаагаад байнабди. Таряагаа гол түлэб хуряажа дүүргээбди. Хуряалгынгаа бүхы хүдэлмэрие сентябриин 28-да дүүргэхэбди,—гээд колхозой главна агроном Станислав Унич хөөрэнэ.

Колхозой центрһээ саашалхада Сулхара мүрэнэй хоёр талаар холо хүрэтэр нэмжыһэн полиин захаар жэрылдэһэн тоогүй олон һолоомон һүри харахада угаа зохид. Урдань энээгүүр ябахада полиин дунда, обоо-собоо эндэ-тэндэ хэбтэһэн бухалнууд хүнэй нюдэндэ тородог бэлэй. Мүнөө яндайтар сэбэрлэгдэһэн поли нэмжынэ. Тээ саанаһаань намарай паар хахалагдана.

Трактористнар Анатолий Федотов, Лука Гусляков гэгшэд «ДТ-54» трактораар үдэрэйнгөө даабарие хоёр дахин үлүүлнэ.

— Намарай эртын паарые гүнзэгы һайнаар хахалбал, ерэхэ жэлдэшье найдамтай даа, баян ургаса гарахаараа гараха,—гээд тракторист Л. С. Гусляков хөөрэнэ. Мүнөөдэр баһал хоёр нормо дүүргэхээр эдэнэр зоригжонхой. Паар хахалалгада 6 трактор үдэр һүнигүй ажаллана.

Тарилгын эхилһэн үдэрһөө нүхэр Челночковой хүтэлбэрилдэг тракторна бригада түрүүшүүлэй жолоо бүхөөр барин ябана. 2513 га таряалангай талмайе саг болзор соонь хуряажа дүүргээ. 1050 га намарай эртын паар хахалаа.

Таряа хадалга дээрэ Иосиф Калистратович Ефимовэй звено онсо шалгарна. Тэдэнэр 20 гектар хадахын орондо 40 га хүрэтэр хададаг байгаа. Звеногой гэшүүд А. Ф. Федотов, А. Колмаков гэгшэдые баһал магтамаар. Унагааһан баалыень удаан хэбтүүлэнгүй гурбадахи үдэртэнь Федор Акимович Ивановой даадаг звено суглуулан сохижо захалдаг. 10 га суглуулжа сохихын орондо 16—17 га сохидог һэн. Эдэнэртэй ана-мана тулалдажа ябадаг Иван, Изот Олениковтэниие дурдангүй гаража болохо аал.

Колхозой тоог дээрэшье хүлгөөтэй. Хамта 55 мянган центнер таряан сэбэрлэгдээ. Сэбэрлэгдэһэн таряанай заримые автомашинада тээгээд, Эхэ оронойнгоо амбаарта эльгээнэ. Нүгөө заримыень колхозой складта оруулна. Мүнөө жэлэй ургаса элбэг, баян даа. Гүрэнтэйгөө сүм тоосоод, ерэхэ жэлэйнгээ ургасын үрэһэ хаагаад, ниитынгээ малда талха таряанай зүйл орхихоһоо гадна, колхозниигуудайнгаа бүхэли жэл соо эдижэ хүрэхэ таряа хадагалхань.

«Коммунизм» колхозойхид хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлһэндээ баяртайнууд. Тэрэньшье зүб. Эдэнэй уряае дэмжэн, республикын олохон колхоз, совхозууд тарилгаяа поточно аргаар богони болзор соо һайн шанартайгаар дүүргээ бшуу. Гансахан энээгүүр бодоод үзэхэдэ, тус колхозой үнэтэ үүсхэл сэгнэшэгүй ехэ, удха шанартай.

ШАРАЛДАЙН ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

Эндэ ерэхэдээ, ургасынь үнэдөөр гараһанда балайшье ехээр гайхаагүй һэмби. Иимэ баян ургаса гараха ёһотой гэжэ мэдэжэ байгаа бэлэйб. Хабар эртүүр ябахадамни поли дээрээ нат шэбхэ зөөжэ тарааһан, паар ехээр хахалһан байгаа һэн. Теэдшье үбэлынь поли дээрээ саһа ехээр тогтоодоһынь бүришье һаа һайн.

— Центрһээ баруулжаа нэмжыһэн зуун гектар газарта урдань гектарай арайл гэжэ 8—9 центнер ургаса абтадаг бэлэй. Тэрэ саанаа элһэлиг газар юм. Харин һүүлэй хэдэн жэлэй туршада аргал шэбхэ зөөжэ, һайнаар элдүүрилхэһээ гадна, аммиагай уһаар үтэгжүүлээ. Гектар бүридэ гурбан центнер тухай тиимэ уһан хэгдэһэн байна. Тиигэжэ газарай хүрьһэ нилээд хубилаа гээшэ. Мүнөө тэрэ газарһаамнай гектарай дунда зэргээр 17—18 центнер шэниисэ абтана,—гээд колхозой агроном Б. К. Хаптинов хөөрэнэ.

— Шаралдайн колхоздо хартаабха ехээр тарихаһаа бэшэ, юун шэниисэ мүртэйгөөр ургууляха һэм даа,—гээд заримашуул хэлсэдэг байгаа. Мүнөө харыт, тарилгынгаа бүхы участогһаа дунда зэргээр гектарай 17,7 центнер ургаса хуряажа байна.

Таряа хуряалгын хүдэлмэри Мухар-Шэбэрэй бусад ажахынуудтал адли поточно аргаар эмхидхэгдэнхэй. 3087 га таряалан хуряагдаад, 63.274 центнер шэниисэ сохигдоод байна.

Суута комбайнернууд А. А. Иванов, А. А. Овчинников, В. М. Володин, А. В. Антонов хуряалгаяа һайн шанартайгаар түргэн дүүргэхын түлөө үсэд нэтэрүүгээр оролдоно. Тэдэнэй оролдолго миин хии талаар хосороогүй. Үдэрэйнгөө даабарие 2—3-дахин үлүүлжэ, Хүндэлэлэй самбарта нэрэ солоёо бэшүүлхэ эрхэ олоо.

Урдань үзэгдөөгүй ехэ һолоомо суглуулжа абанхай. 940 га намарай паар хахалаад байна. Эхэ орондоо 10.000 центнер шэниисэ түсэбһөө гадуур тушааха гэхэ гү, али хамта 30 мянган центнер шэниисэ оруулхань. Иимэ баян ургаса Шаралдайда һая наашадаашье гараагүй юм. Тус ажахы хуряалгынгаа бүхы хүдэлмэрие хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэр болотор сүм дүүргэхээр шармайн ажалланад.

БУЛТА ЖЭГДЭ БАЙДАГ ҺАЙ...

Мухар-Шэбэрэй таряа тушаан абадаг пункт. Алтан шаргал шэниисэ тээһэн автомашинанууд аймагай алишье ажахыһаа эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор тус пункт тээшэ гүйлгэлдэхэнь таһалданагүй. Таряан орожол байна.

Шиигтэй орооһо хатаадаг ГСПШ-8 машина час соо 6 тонно гаргана. Үдэрэй 40—50 тонно хатаан гаргана. Энэ оньһото машиные Дмитрий Ефимович ябуулдаг. Арба найман жэл эндэ хүдэлжэ, горитойхон дүй дүршэлтэй болонхой. Даабаряа һайн шанартайгаар дүүргэжэ, нүхэдтөө магтуулдагынь гайхалгүй.

—Ажал ехэ. Үдэрэй 5—6 мянган тонно таряан ороно. Гол түлэб

аймагай организацинуудһаа хүнүүд ерэжэ хүдэлдэг. Халтад гэбэл, хүнүүд дуталдахаяа һанажа, түбэгтэйхэн ушар заримдаа тохёолдодог,—гээд складые даагша Потап Оленников хөөрэнэ.

Мухар-Шэбэрэй АТХ-гай жолоошод Юрий Федоров, Леонид Филатов гэгшэд пунктын хүдэлмэридэ ехэ гомдонги.

— Булта жэгдэ һайн байдаг һай. Мүнөө оройдоол 10 минута соо дүүрэн хоорбо ашаа тээгээб. Теэд тэрэнээ буулгаха болоходоо хоёр час тухай хүлеэбэб.

Урда һарада иигэжэ һаатаһанһаа миил 50 түхэриг салин хүлһэ абаа һэмби. Мүнөө баһал иимэшүү байдал тохёолдохонь бэшэ гү. Үглөөнэй оройдоол нэгэ автомашина орооһо асараад байнаб. Һаадгүйгөөр ябабал, 7—8 эрьесэ хэгдэхэ байгаа,—гээд Леонид Филатов гомдоно.

Үнэхөөрөөшье тэрэнэй зүб хэлэһэниие гэршэлһэндэл, манай хараһаар байтар нэгэ автомашиные аяар хоёр час тухай боложо ашааень буулгаа бшуу.

Аймагай таряашадай «унаһан малгайгаа абангүй», үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа байхада эндэхи заримашуул ажалдаа хайша хэрэгээр хандадагынь таарамжагүй байна. Складые даадаг нүхэр Оленников саашадаа иимэ алдуу эндүүнүүдые дабтахагүй, дутуугаа түргэн сагаар усадхаха аабза.

* * *

Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынууд гүрэнтэйгөө сүм тоосоод, түсэбһөө гадуур таряа тушаажа үргэлжэлһөөр.

Аймагай ажахынууд Эхэ орондоо 300 мянган центнер таряа худалдахабди гэжэ мэдүүлбэ. Хүдөөгэй ажалшадай Бүхэсоюзна үдэрые аймагай ажалшад ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтажа байна.

А. ДЕРИГЛАЗОВ,
Р. ЦЫДЫПОВ,
—«Хоолос» гэжэ нүүдэл редакциин тусхай корреспондентнүүд.

АБАҺАН УЯЛГАА АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭҺЭН МУХАР-ШЭБЭРЭЙ ТАРЯАШАДТА ХАЛУУН БАЯР!

ФУТБОЛ

МУХАР ТАЛААНДА НАЙДАЛТАЙ БЭШЭ

Газетэнүүдэй редакцинуудта, радио болон телевиденидэ һаяшагай бэшэгүүд ехэл олоор ородог болоһон янзатай. Ушарынь юун гээшэб? Али футболдо дуратайшуул гэнтэ олошоршоо гээшэ гү? Эндэ телефоноор хонходоһые юрэ хараада абанагүйбди.

Энэ асуудалда харюу үгэхэ һанаатай бодомжолжо байтарнай урда үдэшэ Буряадай АССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ стадион дээрэ шэглээтэй гэхээр олон зоной нэгэн найдаһаншье, маргаһаншье хэбэртэйгээр иигэжэ дуугарба:

— Манайхид түрүү һуури лаб эзэлхэнь ха гү? Үшөө гурбан уулзалга үлэнхэй. Бултадаа манай талмай дээрэ наадагдаха байна.

Нээрээшье тиимэ. Гурбан уулзалга үнгэргэгдэхэнь. Бултадаа манай стадион дээрэ. 27 уулзалгын удаа «Сэлэнгын» футболистнар мүнөө 37 очкотой болобо. Урда үдэшэ шэтынхидые шүүжэ олоһон 2 очко ехэл удхатай. Яахадааб гэхэдэ, хоёр хүршэнэрэй уулзалга хододоо шанга тэмсэлээр дүүрэдэг, халтад гэхэдээ манайхидай шүүгдэхэнь урдаа байдаг һэн. Ондоогоор хэлэбэл, шэтынхид манай футболистнарта «хатуухан яһан» байгша бэлэй. Хараадшье үзэөбди. Нёдондо хоёр дугаар уулзахадаа — сэлэнгынхид нэгэ удаа шүүгдэһэн, нүгөөдэ нааданһаань тэнсэһэн байгаа. Энэ жэлдэшье һүрхэй ондоо болоһон юумэ үгы. Зундаа наадахадаа Шэтын «Забайкалец» Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» хоёр нэгэ нэгэ бүмбэгэ «андалдаад» тэнсэһэн байха. Харин сентябриин 27-до хүршэнэрөө 2:1 тоотойгоор манайхидай шүүжэрхиһэн баримта ехэл удхатай гэжэ үшөө дахин дабтая.

Тобшохон энэ тэмдэглэл соо хэн хэдыдэхи минутада бүмбэгэ сохижо оруулааб гэжэ дэлгэрхэеэ һананагүйбди. Харин нааданай түрүүшын хахадта талмайн эзэд ёһоороол эзэд байгаа гэжэ магтан дурдаха дуран хүрэнэ. Зүгөөр хоёрдохи хахадтань, илангаяа нааданай дүүрэхэ багта талмайн эзэд бэшэ болошоод, шадал тамиргүй шанги хүнүүдтэл эсэшоо, «хэлээ гаргашоо» гэһэндэл болоо.

— Шэтынхид нааданай дүүрэтэр эсэнэгүй ха юм, шанга шангаар, бушуу түргэнөөр доботолнол. Юрэдөө манайхид танигдахаар бэшэ болошоол. Бэе махабадай һорилго багадана үгы аабза. Али юун юм,— гээд, үнөөхи хажуудахи хүмнай гайхангяар бүрд гэбэ.

Энэ хүнэй һанаагаа зободогынь дэмы бэшэ, һабагшатайл гээшэ ха. Хэрбээ «Сэлэнгын» футболистнуудай мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлээгүй һаа, илангаяа нааданай үргэлжэлдэг 90 минутые тэсэмгэй шангаар, юрэ «амидангүйгөөр» үнгэргэжэ шадаагүй һаань, түрүү хүндэтэ һуури, магад, «үндэр дабаанай» саана харагдангүй үлэшэхэдөө болохо бшуу. Сэхынь хэлэхэдэ, «юуншье болохо һаа болог гээд, мухар талаанда найдалтай бэшэ. Ушарынь гэхэдэ, октябриин эхишэгээр шанга тулалдаан болохо, «баһаад орхихоор» бэшэ команданууд манайда айлшалха байна.

Манай «Сэлэнгэ» нээрээһээшье Сэлэнгэ мүрэн шэнги хүсэтэ «урасхаалтай», үргэн ехэ арга боломжотой. Сэлэнгэ мүрэн шэнги «Сэлэнгэ» командые «гаталхань» ондоо командануудта тиимэшье бэлэн бэшэ бэзэ даа. Манай футболистнар нааданай техникыншье, тактикыншье талаар бусадта абаһаар булигдахагүй команда болонхой гээд лаблая. Гэршэнь —27 нааданай оройдоол дүрбэхэнииень алдаа ха юм. Һүүлшын богонихон зурагар шугам дээрэһээ «Сэлэнгын» футболистнар, бидэнэй дуратайшуул бү халиг лэ, сэб сэхэ илалтын замаар дабшаг даа.

«Манай «Сэлэнгэ» илаа», «Манай «Сэлэнгэ» илаа, «ура» гэһэн баярлама хашхараан Улаан-Үдын футболистнарай хүндэлэлдэ болохошье аалам. Ехээр бү мэгдэе, бү яарая! Хүлеэгээд, хараад һууябди.

С. БАДМАЕВ.

Зураг дээрэ: улаан-үдынхидэй доботолго.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ЖЭМЭСТЭ МОДО НАМАР ҺУУЛГАБАЛ...

Туһатай зүбшэл

Жэмэстэ модоной үндэһэн хадаа доошоо газар уруугаа ургадаггүй, харин хажуу тээшээ һалаатан тарадаг юм. Тиимэ туладань һуулгахынгаа урда тээ бүхы бэлдэһэн газарайнгаа хүрьһые үргэлжэдэнь хахалжархихада дээрэ. Тэрэ газар дээрэ 40 сантиметр үргэнтэйгөөр, 25—30 сантиметр гүнзэгыгөөр нүхэнүүдые малтаха хэрэгтэй. Хэрбээ малина һуулгаха һаа, иимэ хэмжүүртэйгээр ханааб малтаха шухала. Газарай элдүүрилэгдээгүй бол, нүхэнүүдынь нэгэ бага горитойхоноор малтахада болохо. Оёоройнь үрэжэлгүй муу шоройе дууһан абажа хаяад, дээрэ байһан һайн хара шоройгоор дүүргэхэдэ һайн.

Зүгеер энэ обоолһон шоройгоо шанаржуулха. Крыжовнигой гү, али үхэр нюдэнэй нэгэ эшэдэ нэгэ-хоёр ведро торф, үгышье һаа, нэгэ ведро нэгшэһэн үтэг хара шоройе хэрэгтэй болохо. Тэрээн дээрэ 150 грамм суперфосфат, 30—40 грамм (крыжовнигто—60) сернокислэ кали нэмэгты. Үхэр нюдэнэй эшэ (илангаяа улаан, сагаан) хлорто дурагүй юм. Тиимэһээ хлортой кали шоройдонь оруулһан үлүү хаш. Харин крыжовнигто иимэ үтэгжүүлгэ туһатай. Сернокислэ калиин орондо тэрээндэ хлортой кали 25—25 грамм нэмэжэ болоно. Эдэ хоёр минеральна үтэгжүүлгые модоной үнэһөөр һэлгэхэдэ хамаагүй. Нүхэн бүхэндэ хахад килограмм хэхэдэ зохихо. Малинада баһал эдэ үтэгжүүлгэнүүд таараха. Зүгөөр багашагаар нэмэхэ.

Модо һуулгаха нүхэн соогоо шэнэ шэбхэ хэжэ огто болохогүй.

Һайн үндэһэтэй эшые шэлэжэ абагты. Эшэнь муушье һаа хамаагүй. Питомник хадаа һайса бэлдэһэн, заһаһан үндэһэтэй эшэнүүдые худалдаха уялгатай юм. Эшынь богони болгожо, хайшалһан байха зэргэтэй. Хэрбээ отологдоогүй байгаа һаань, өөһэдөө тэрэниие хэгты. Муу һалаануудынь тайража хаяха хэрэгтэй. 2—3 һайн һалааеынь богони болгоод үлеегты. Үндэһынь һайса шалгагты. Гэмтэһэн, хатаһан, үбшэнтэй болоһон үндэһэнүүдыень отолжо хаяха шухала.

Иигээд лэ модоёо һуулгаха саг ерэбэ. Шорой худхаһан шэнгэн уһан соо үндэһыень хэжэ норгоод, бэлдэһэн нүхэн соогоо һуулгаха. Тиихэдээ энэ худэлмэриие хоёр хүн хэбэл һайн. Нэгэниинь модоной нойнгоо эшые зохидоор баряад үгэхэ, нүгөөдэнь үтэгжүүлэгдэһэн шоройгоо нэгэ янзаар нүхэ руугаа адхаха болоно. Үндэһыень газарта дууһан булаһан дары хахад ведро уһа адхаха. Уһанай сүм шэнгэһэн хойно нүхэнэйнгөө дүүрэтэр дахин шорой хээд, һайса нягтаруулхада һайн.

Үхэр нюдэнэй, крыжовнигой эшэ доогуураа шэнээр һалаатан ургажа болохо. Энэ ушар модоной ургахада һайнаар нүлөөлдэг. Ушар тиимэһээ эдэ ургамалнуудые 8—10 сантиметр гүнзэгыдэ һуулгахада һайн. Малинын эшые иимэ гүримтайгаар һуулгажа болохогүй.

Һуулгаһан эшэеэ тойруулаад, газарын хонхойлгон хүбөөлэгты. Тэрээн соогоо хара шорой гү, али ногоо һэбхигэрээр дэбдигты. 3—4 хоноод байхада уһалха болонот. Тиихэдэтнай уһан хажуу тээшээ урдахагүй. Үнөөхи һэрхигэрээр дэбдиһэн шорой гү, али ногоон хадаа шиигынь дээшэнь табисагүй байха бшуу.

(«Крестьянка» журналһаа абтаба).

ХҮНГЭН АТЛЕДҮҮДЭЙ ХҮСЭ ТУРШАЛГА

Владивосток городто Сибирь болон Алас-Дурнын хүнгэн атледүүдэй мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада үргэлжэлөө. Тэрээндэ Буряадаймнай хүнгэн атледүүд хабаадалсаһан байна. Энэ мүрысөөн хадаа болохоёо байгаа РСФСР-эй арадуудай спартакиадын урда тээ өөһэдынгөө шадал хүсые туршан шалгаха зорилготой байһан.

Мүрысөөндэ манай зарим залуу хүнгэн атледүүд спортивна шадабаряа харуулаа. Александр Мурзин 800 метртэ урилдаһан урилдаанда 1 минута 55,8 секунда соо гүйжэ ерээ. Тиигэжэ республикын шэнэ рекорд тогтоогоо. Тиихэдээ 2-дохи һуури эзэлһэн байна. 400 метртэ урилдахадаашье баһал хоёрдохи һуурида гараа. Бусадшье түхэлэй программануудта манай спортсменүүд мүн лэ эрхим үрэ дүн туйлаһан байха юм. Владимир Чуясов 1500 метртэ урилдаһан урилдаанда 3 минута 57,7 секунда соо, 5000 метртэ урилдаһан урилдаанда 15 минута 04 секунда соо гүйжэ ерэһэн байна. Тиихэдэ Андрей Чебунин утые харайхадаа 6 метр 66 сантиметр зайда һүрэбэ. Гүйдэл дундаа гурба дахин харайхадаа 14 метр 25 сантиметр зайе гаталһан байха юм. Тиигэжэ Андрей Чебунин 2-дохи һуури эзэлбэ.

Владимир Бараев диск шэдэхэдээ 42 метр 84 сантиметртэ хүргэжэ, 3-дахи һуурида гараһан.

Залуу хүнгэн атлет Сергей Иванов 100 метрэй зайе 11,2, секунда соо гаталһан байгаа. Гэбэшье 200 метртэ мүн 4х100 гэһэн эстафетэдэ урилдахадаа хурданаар гүйдэг байһанаа харуулба.

В. БАЛДАЕВ.

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

ТҮРҮҮ КОМБАЙНЕР

Нарһатын совхозой 2-дохи бригадын 3-дахи фермын комбайнер Алексей Цыбиков таряа хуряалгада эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Тэрэ даалгабаряараа үдэр бүри 11 гектарай орондо жиир лэ 13—15 гектар хуряана.

Нүхэр Цыбиков мүнөө үедэ «СК-3» комбайнаа Бүргэндын таряалан дээрэ жолоодожо, ургаса таряа хоролтодо оруулангүй, гектар бүхэнэй 10 гаран центнер ешмээн хуряана.

Комбайнернууд Белобородов, Михалев гэгшэд мүн лэ һайн ажаллана.

ОРДЕНТО ТЕЛЕФОНИСТ

Һаяхан Яруунын хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд телефонист Анна Григорьевна Белоусовагай хэлхеэ холбооной хүдэлмэридэ ажаллажа эхилһээр 25 жэлэй ойе тэмдэглэбэ.

Нүхэр Белоусова эрхимээр ажаллаһанайнгаа түлөө «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар, «Хэлхеэ холбооной отличник» гэһэн значогоор шагнагдаһан, мүн «Коммунис ажалай ударнигай» хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Энэ жэлдэ Анна Григорьевна Белоусова «Ажалай Улаан Тугай» орденоор шагнагдаа юм.

Мүнөө ордента телефонист суг хүдэлдэг нүхэдтэеэ хамта Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн ажалай вахтада жагсанхай.

ДАМЖУУЛГЫН КУБОГТА ДАХИНАА ХҮРТЭБЭ

Нарһатын пионернүүдэй байшан аймагай түбэй үйлсэнүүд хоорондын футбольно командануудай мүрысөө эмхидхэбэ. Зунай спортивна хаһын түгэсхэлдэ зорюулагдаһан энэ мүрысөөндэ түб тосхоной 8 үйлсын 4 команда хабаадалсаа.

Дүрбэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн тэмсэлэй удаа «Рабочая» үйлсын «Спутник» команда хоёрдохёо илажа, дамжуулгын кубогта дахинаа хүртэбэ.

2-дохи, 3-дахи һууринуудые «Чайка», «Сокол» команданууд эзэлбэ.

ТҮСЭБӨӨ УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭБЭ

Үнгэрэгшэ зундаа малай бэлшээриин муу байбашье, аймагай олохон түрүү һаалишад һү һаалгаар һайн дүнгүүдые туйлаһан байна.

Жэшээлхэдэ, Яруунын совхозой һаалишан В. Шатских жэлэй эхилһэнһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2000 литр, тиихэдэ Комсомольско совхозой һаалишан Д. Дампилова мүн лэ үнеэн бүриһөө 2188 литр һү һаагаад байна.

Нарһатын, Яруунын, Исэнгын совхозуудай һаалишад амжалтатайгаар ажаллажа, һү һаалгаар 9 һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

ЯАРМАГ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Яруунын аймпотребсоюз эдеэ хоолой болон эд бараанай зүйлнүүдые худалдалгын хоёр долоон хоногой яармаг үнгэргэбэ. Тус яармагта аймагай бүхы сельпонууд, совхозрабкоопууд болон культмаг, аймунивермаг хабаадалсаа.

Хоёр үдэрэй туршада 15 мянган түхэригэй эд бараан улад зондо наймаалагдаһан байна.

В. БАЙБОРОДИН.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөлэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: редакци болон радиогой «Хоолос» гэжэ нүүдэл редакциин материалнууд Мухар-Шэбэрэй аймагһаа; ТАСС-ай телеграмманууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Обком ба экономико» гэһэн гаршаг доро «Советская Россия» газетэһээ Б. Евладов Е. Попов хоёрой «Суранзата хүсэн» гэһэн корреспонденци: «Табан жэлэй жасада» гэһэн рубрика доро Н. Мальцевай корреспонденци, партийна хронико:

Гурбадахи хуудаһанда: Багшын үдэрые угтуулан, Ш. Санжеевэй корреспонденци; Б. Левинэй (ТАСС). О. Ю. Шмидтын түрэһөөр 75 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья; Хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: спортын һонин, тобшо мэдээсэлнүүд.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 27. ТАСС-ай тусхай корреспондент Н. Туркатенко иигэжэ дамжуулна:

Баруун-Урда Африка (ЮЗА) тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сессиин үдэрэй заседани дээрэ саашадаа үргэлжэлүүлэгдээ. Энэ газар нютагые захирхаар бүри Нацинуудай лигиин үгэһэн мандадые халхабша болгон, расис Урда-Африкын Республика ЮЗА-е эзэмдэһэн байгаа бшуу. Баруун-Урда Африкые ЮАР-ай эзэлхэ «эрхые» лаблаһан шиидхэбэри уласхоорондын сүүд һаяхан Гаагада һаяхан гаргаһан байна. Энэнь Африкын оронуудта, мүн дэлхэйн бусад олон оронуудта угаа ехэ зэбүүрхэл үүдхээ.

ЮАР-ай түлөөлэгшэ де Билльерс дэлгэрэнгы үгэ хэлэхэдээ, Баруун-Урда Африкын хүн зон ЮАР-ай захиргаан доро байхые өөһэдөө хүсэнэ гэһэн хэбэртэйгээр «тодоруулхые» бүхы шадалаараа оролдоо.

Баруун-Урда Африкые захиргаалха талаар Нацинуудай лигиин үгэһэн мандадые дары түргэнөөр болюулха, тэрэниие ООН-ой захиргаанда үгэхэ ба ЮЗА-да һунгалта үнгэргэхэ тухай Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх үгэ хэлэхэдээ эрилтэ хээ.

«Хэрбээ иимэ юумын хэгдээгүй һаа, мүнөөнэй оршон байдал бүхы Африка түби дээрэ расова хёмороо татажа, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал болон аюулгүй байдалда гай түбэг татаха байна» гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Танзаниин түлөөлэгшэ, общинануудай хүгжэлтын болон национальна культурын министр Мгонджа үгэ хэлэхэдээ, мүн лэ иимэ эрилтэ хээ. ЮЗА-гай арадые империалис монополинуудай угаа шэрүүн шангаар мүлжэжэ байһые элишэлһэн мэдээнүүдые тэрэ дурдаһан байна.

Оронииень ЮАР-ай захиржа байлгые болюулха эрилтэ хэһэн Баруун-Урда Африкын тус тус хүнүүдэй, организацинуудай бэшэгүүд ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сессидэ хабаадагшадай үзэмжэдэ мүн лэ табигданхай. Баруун Урда-Африкын арадай организациин (СВАПО) түрүүлэгшэ Сэм Нуйом, СВАПО-гой гүйсэдкомой гэшүүн Соломон Мифим гэгшэдэй эльгээһэн телеграмма соо иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. ООН-ой ажаглалта доро ЮЗА-да һунгалта үнгэргэхэ, ЮЗА-да бэеэ даанхай байдал олгохо тухай СВАПО эрилтэ хэнэ. Баруун-Урда Африкын арад буу зэбсэг гартаа барин, эрхэ сүлөөе дайшалан абахаар шиидэнги байна гээд СВАПО-гой гэшүүн Питер Наньенба гэгшын эльгээһэн нүгөөдэ телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Эрдэмтэд-медигүүдэй конгресс

ПРАГА, сентябриин 26. (ТАСС-ай тусхай корр.). Авиационно болон замбуулинай медицинын уласхоорондын XV конгресс мүнөөдэр эндэ нээгдэжэ, дэлхэйн 25 ороной эрдэмтэд-медигүүд тэрээндэ хабаадана. Түрүүшын врач-космонавт Б. Б. Егоров конгресс дээрэ хүндэтэ айлшан боложо байлсана.

ЯПОНОЙ ХАРГЫНУУД ДЭЭГҮҮР ГЭМТЭЛГЭНҮҮД БОЛОНО

ТОКИО, сентябриин 26. (ТАСС). Японой харгынуудта автомобильна гэмтэлгэнүүдэй болоһонһоо уламжалан, энэ жэлэй турша соо 10.026 хүн үхөө гээд полициин главна управлени мүнөөдэр мэдээсээ.

Автомобильна гэмтэлгэһээ боложо үхэгшэдэй тоо олон боложо эхилһээр 8 жэл боложо байна. Тиин жэл бүхэндэ 10 мянга гаран хүн үхэдэг байха юм. Энээнэй гол шалтагаан гэхэдэ автомобильнуудай тоо эрид ехээр олон болоо, тиихэдэ автомобильна һайн харгы барилга гээгдэлтэй.

Харгы заһаха һэдэлгэнүүдэй хэгдэхэдэ газарай энгэй үмсэ байһан тухай хуули һаад бэрхэшээл тохёолдуулна.

Вьетнамай сэрэгшэд һүни үдэргүй, сагай уларнлай хэршье муу байхада американ авиацитай тэмсэжэ шададаг болоо. Сууда гараһан «F-105» гэжэ самолёдуудые, мүн абяанһаа түргэнөөр ниидэдэг «фантомуудые» тэдэнэр буудажа унагаадаг болоо. Зураг дээрэ: Вьетнамай Арадай армиин ракетчигүүд.

ВИА-гай — ТАСС-ай фото.

Хо Ши Минэй амаршалга

ХАНОЙ, сентябриин 27. (ТАСС). Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, ороноо абархын түлөө дайлалдахаяа ошоһон залуу һайн дуратанай бригадада ородог Хойто Вьетнамай залуушуулда Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин амаршалгын бэшэг эльгээгээ гээд ВИА агентство мэдээсэнэ.

Американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн, ороноо абархын түлөө хэжэ байһан байлдаануудтаа шэнэ амжалта туйлахыень, баатарлиг арадай эрэлхэг зоригто залуушуулай нэрэдэ хүрэмөөр ябахыень Хойто Вьетнамай залуушуулда ДРВ-гэй президент бэшэг соогоо хүсэһэн байна.

Эсэргүүсэлтэ усадхагдаба

БРАЗЗАВИЛЬ, сентябриин 26. (ТАСС). Катангын үймөө татаһан жандармнуудай эсэргүүсэлтын һүүлшын гуламтанууд Кисанганида усадхагдаба. Энэ городтохи «байдалые Конгын национальна арми бүхөөр гартаа барижа байна» гэжэ радиогой мэдээсэл соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Дээдэ Конго провинциин гол город болон тэрэ шадарайнь нютагууд дээгүүр хиналта бэелүүлдэг «Т-26» гэжэ самолёдууд Кисангани дээгүүр ниидэн гарана.

Кисанганиһаа ашаанай машинада һуужа тэрьелһэн Катангын жандармнуудай колонно Лубуту город орохо замдаа гэнэдхүүлэгдэжэ буудуулаа гээд эндэ мэдээжэ болоо.

ХИТАДТАХИ „СОЁЛОЙ ХУБИСХАЛ“

ПЕКИН, сентябриин 27. (ТАСС). Октябриин 1-нэй национальна һайндэртэ мүнөө бэлэдхэл хэжэ байһан Пекиндэ гэрэй ханануудта хадаатай байдаг «Дацзы баогой» үргэн полотнонууд, мүн хуудаһанууд болон прокламацинууд үгы боложо эхилээ. КПК-гай ЦК-гай түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунай портредүүд, Мао Цзэ-дуниие, тэрэнэй суртал бодолые магтаһан лозунгнууд, тэрэшэлэн Мао Цзэ-дунай һургаалые шүдалхые уряалһан КНР-эй оборонын министр Линь Бяо гэгшын уряагай текстнүүд хаа хаанагүй үлгэгдэнэ.

Мао Цзэ-дун тухай табан шэнэ дуунай толилогдоһон «Жэньминь Жибао» газетын улаан шэрээр барлагдаһан хуудаһанууд городой үйлсэнүүдтэ тараагдана. Эдэнэй тоодо «Түрүүлэгшэ Мао, Та бүхы дэлхэйн арадуудай зүрхэнүүдтэ мандаһан улаан наран болонот», «Түрүүлэгшэ Маогой зохёолнууд улаан наран мэтэ», «Бидэнэр түрүүлэгшэ Маогой хунвэйбинүүд болонобди», «Түрүүлэгшэ Мао маанадтай хамта», «Агуу ехэ Эхэ оромнай» гэжэ дуунууд ороно. Эдэ дуунуудта зорюулагдаһан редакционно ажаглалта соо «Жэньминь жибао» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Олониитэ хүдэлмэришэд, таряашад Хитадай арадай-сүлөөлэлгын армиин сэрэгшэд, хунвэйбинүүд болон бүхы революционернүүд мүнөө юун тухай эгээн лэ ехээр һанаандаа оруулжа ябанаб? Түрүүлэгшэ Маое алдаршуулха тухай, түрүүлэгшэ Мао магтаха тухай тэдэнэр һанан боджо ябана».

Пекиндэ ажаһуудаг хариин эрхэтэдэй дунда «хунвэйбинүүдэй» отрядуудай штаб хуудаһануудые тараагаа. Штабай дэргэдэ уласхоорондын холбоо байгуулха таһаг бии болгогдоо, хариин хүнүүдэй дунда Мао Цзэ-дунай һургаалые тайлбарилха «хунвэйбинүүдэй зэргэдэ» тэдэниие элсүүлэн оруулха зорилго таһагай үмэнэ табигдана гээд хуудаһанууд дээрэ заагданхай. «Хунвэйбинүүдэй» отрядуудта орохые хүсэһэн хариин эрхэтэд Мао Цзэ-дуниие «дэлхэйн революциие толгойлогшо», тэрэнэй һургаалые «марксизм-ленинизмын эгээн дээдэ шата» гэжэ мэдэрхэ зэргэтэй гээд хуудаһанууд соо хэлэгдэнэ.

«Хунциин» («Улаан туг»), «хунвэйбинүүдэй» организацинууд болон бусад «революционно отрядууд» албанай гэр байшангуудые хүсөөр эзэлхэ, телефонно холбоондо хиналта тогтоохо, гүрэнэй нюусанууд тухай документнүүдые болон архивуудые эзэлхэ, усадхаха эрхэгүй гээд штаб зааһан байна.

«Хунвэйбинүүдэй» болон хүн зоной хоорондо үсэрэлдөө тулалдаанай болодог тухай хэдэ хэдэн хуудаһанууд дээрэ урда мэтэ хэлэгдэнэ. Хуудаһанууд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, «хунвэйбинүүд»—Пекинэй геологическа институдай студентнүүд—«хара бандидуудые» бэдэрэн, КНР-эй геологиин министерствын хамтын байра болон байшанда һүниин сагта орожо, тэндэ юумэ һандаргаһан, хүнүүдые сохиһон байна. «Хунвэйбинүүдэй» ябуулгада министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө харюу үгтөө. Гэбэшье эндэ болоһон ушарай түлөө «харюусалгые» министерствын партийна комитедтэ болон министрэй орлогшодо «хунвэйбинүүд» тохоно.

Эрхард Джонсонтой уулзаба

ВАШИНГТОН, сентябриин 27. (ТАСС). ФРГ-гэй канцлер Эрхардтай президент Джонсоной түрүүшын уулзалга үсэгэлдэр боложо, хоёр шахуу часай турша соо үргэлжэлөө. Час хахадай турша соо тэдэнэр хоёр нюураараа хэлсээ хээ. Удаань министрнүүд, бусад советнигүүд хэлсээндэнь хабаадалсаа.

Хэблэлэй асуудалнуудай талаар Сагаан байшангай секретарь Мойерс корреспондентнүүдтэ иигэжэ мэдээсээ. НАТО-гой сэрэгэй болон политическэ асуудалнуудые, удаадахи жэлэй июниин 30 хүрэтэр 1,35 миллиард доллароой сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые США-һаа худалдажа абаха уялгаяа Баруун Германиин ямараар дүүргэжэ байһан тухай асуудалые, худалдаа наймаанай асуудалнуудые болон замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар харилсаа холбоо байгуулха тухай асуудалые Джонсон Эрхард хоёр зүбшэн хэлсээ. Эдэ асуудалнуудые президент канцлер хоёр саашаданшье зүбшэн хэлсэхэ гээд Мойерс хэлэһэн байна.

Редакторай орлогшо **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01902. Зак. № 348.